

EGY PÁPAI TÜZÉR NAPLÓJÁBÓL

Az itt közölt szöveg folytatása annak a naplórészletnek, mely az elmúlt évben, 1994-ben jelent meg *Hadtörténelmi Közlemények* 3. számának 147–164. oldalain. Az alábbiakban a nyolcvan évvel ezelőtt történekekről, az 1915-ös év első félévének eseményeiről ad számot a naplóíró katona, aki napról napra jegyzi le a történeteket.

Ebben a részben szemléletes képet kapunk a gorlicei áttörésről, mely nem kis mértékben a nagyszabású tüzérségi koncentrációnak, s a felvonultatott német csapatereősítéseknek volt köszönhető.

A napló szemléletes példákon keresztül megmutatja a legénység és tisztikar között feszülő ellentéteket. Azt is bizonyítja, hogy a frontbarátkozás már 1915 húsvétján megkezdődött, s nem korlátozódott a legénységre, a tisztiek is részt vettek benne.

Ez a második rész az eredeti napló első kötetében, egy notesz nagyságú könyvecskében indul, majd néhány lapból álló jegyzetben folytatódik, és egy iskolai füzetben zárul, melyet 2. számmal jelöl a krónikás.

1915-BEN TÖRTÉNT

Január 1-én.

...szabad táborban köszöntjük az új évet, bízva azon reményben, hogy jobbat hoz számunkra. Az új év reggele szép hideg idővel köszöntött be, szalmából csinált kunyhónk előtt hatalmas tűz ég, melynél melegszünk. Napi foglalkozásom unalomból favágás. Az egész vonalon részünkről tüzérségi harc van ma, mely tart egész nap. Ma megint hozzájutottunk itókához, s este harmonika hangja mellett vigadtunk késő éjjel.

2-án. Semmi különös esemény nem fordult elő, csend van, csak messzebből hallatszik harci zaj. Itt az éj is csendben telt el.

3-án. Ugyancsak csend honol a vonalon. Végre 12 napi szabadban élés után ... bejöttünk a faluba, hol házaknál szállásoltuk be magunkat. Üres hely van bőven, miután a lakosok nagyobb része eltávozott.

4-én. Újból megenyhült az idő, és az eső esik. Az éjjel élénkebb harc fejlődött ki, melyben batteriánk is részt vett.

5-én. Reggelre havazik, mely elolvad, s újból nyakigérő sárban van részünk. Most kisebb méretű harcok vannak. Az éjjel nyugodtan telt el. Most már, hogy kissé megállapodtunk, jobban élelmeznek bennünket, rendszeren kapunk szalonnát, kenyeret, sajtot, gyakrabban jutunk rumhoz és borhoz... Jó, hogy a faluba bejöttünk, csaptunk egy oly hatalmas murit, majd a ház összedőlt... Itt csapatunk most egyesült a német csapatokkal, kikkel kezdünk jó barátságban lenni. Igen barátságos, víg gyerekek ezek.

6-án. Délelőtt nincs harc, délután azonban tüzérségünk működni kezdett, mely az est beálltával megszűnt. Az ellenség is hadd ülj meg karácsonya estéjét. Ma is folyton havaseső esik, gyenge idő van...

7-én. Hajnalban erős gyalogsági harc fejlődik, könnyebb tüzérségünk előbbre húzódik, és karácsonyuk reggelén erősen üdvözli az ellenséget. Napközben a harc megszűnt... az éj nyugodt. Az ellenség fényszórói egész éjjel munkában vannak.

8-án. A nap kisebb tüzéségi harccal kezdődik, az ellenséges tüzéség hallgat. Úgy látszik, az ellenség ezen állását szándékozik megtartani hosszabb időre... mi sem bánjuk nagyon ezenféle időben. Jól élünk, enni-inni bőven van, a meleg szobában kibírjuk. Szóval másként van, mint Tarnográdon és a visszavonulás alatt.

9-én. Szép, napos gyenge idő lett, egész tavaszias. Tüzéségünk gyengébben dolgozik, este 8–10 óra közt lőttünk. Jobbra hevesebb ágyúzás hallható, hol nehéz ágyúk működnek, mind több-több tűz keletkezik ... A fényszórók és raketták egész nappali fényt árasztanak a környéken.

10-én. Hajnalban eső kezd esni, melyet reggel havazás vált fel. A jobbszárnyról most is heves ágyúzás hallható. Délelőtt batteriánk is leadja szokásos lövéseit, utána nyugalom állott be. A hó egész nap esik. Éjjel járőrharok vannak.

11-én. Délelőtt havazik, délután azonban kitisztul. Batteriánk ma is pár lövést ad le. Délután az egész vonalon kisebb harc kezdődik. Este azonban a jobbszárnyon újból erősebb tüzéségi harc kezdődik.

12-én. Reggel szép idő mutatkozik, a mai nappal megkezdődött a legénységi testgyakorlat, és a lovakkal sok lovaglás. Délelőtt folyamán az egész vonalon tüzéségi harc keletkezik. Az ellenséges tüzéség is lőni kezd. Az állásainkat szeretné felfedezni, mi még ezideig nem sikerült neki. A jobbszárnyon este ismét hevesebb tüzéségi harc van, mely később megszűnik...

13-án. Ismét szép idő, délelőtt Tarnow irányából hevesebb ágyúzás hallható. Délután az orosz nehéztüzéség megint lőni kezd. Este igen heves tüzéségi harc keletkezik. Nagyon sötét est van, a fényszórók és raketták folyton üzemben vannak, az ágyútűz és a lövedékek villanása nagyszerű látványt nyújt. Ehhez a tűzijátékhoz a fegyverek pattogása és az ágyúk dörgése szolgáltatja a zenét. De már úgy hozzászokik az ember, hogy nélküle nem is érzi jól magát. A napokat úgyszólván semmittevéssel töltjük, eszünk, iszunk – mert van bőven –, s alszunk. Tea és rumos kávé, hozzá bor, így csak megélünk. Gyakorta csinálunk alapos murikat is. A mai nap folyamán két helyen is csináltunk álbatteriát, hogy az ellenséget félrevezessük.

14-én. Az ellenséges nehéztüzéség megint veszélyezteti falunkat, lövései könnyű tüzéségünkhöz is közel járnak. Meg kell hagyni, az ellenségnek igen ügyes tüzésége van. Az est csendes, de mi páran annál hangosabban vigadunk. Hozzá ma megkaptam pár csomagot hazulról... A németek még a faluban levő lakosságot is kilakoltatták a csapatok biztonsága kedvéért. Saját fogataikon szállították őket hátra a tűzvonál közeléből...

15-én. Az eső esik, reggel csend van, a délelőtt folyamán azonban az egész vonalon harc fejlődik ki, az ellenséges tüzéség erősen keresi állásainkat. A harc az éj folyamán sem szűnt meg.

16-án. Reggelre a harc megszűnt, később azonban, távolabbról heves ágyútűz volt hallható. Az est folyamán Radlowban tűz ütött ki. Az ágyútűz tartott egész nap, este az orosz fényszórók erősen működtek. Az éj folyamán erősebb gyalogsági harc keletkezik, de nem tart soká. Úgy értesültünk, hogy felállították a német 42 centiméteres mozsarakat a vonalon, ennek majd örülnek az oroszok.

Ma a szállásunkról, hol szűkebb társaságunk tanyázott, ki lettünk lakoltatva, így más szállást kellett keresnünk... egy másik házba költöztünk, hol még vagy négy menekült asszony volt 12 gyermekkel. No, itt volt aztán piszok, az ember majd rosszul lett látására... egy kisebb szobához jutottunk, melyet kitisztítva beköltöztünk. Én, Finta, Jeney, Margittay, Liles képeztük a csoportot.

17-én. Reggel igen kellemetlen, szeles eső van. Később kitisztul. A balszárnyon ágyúzás hallható. Máskülönbben csak az egyformaság. Batteriánk már napok óta nem lő. Bent fekszem piszkos kis szobánkban, az állapotokat vitatva telik az idő. Délután egyszercsak jön a posta, hozzák a csomagokat. Az én két csomagom is megérkezett. Így mindjárt elkezdtünk lakmározni, s megtartottuk a vasárnap délutánt. Este és éjjel erősebb gyalogsági harc van.

18-án. Reggelre kissé fagyott, szép idő lett. A repülőgépek jönnek, végzik felderítő munkájukat. Az orosz tüzéség kezd hozzánk lőni. Este többfelé tüzek vannak, az ellenség csinálja. Éjjel kisebb harc.

Radlowból és az egész környékből kezdik már a civil népet kilakoltatni. Rájöttek, hogy a telefonrőtokat rongálják meg. Ilyen pár gazemberért lakol azután az egész, mert mindnek menni kell... Az élelmiszerből teljesen ki vannak fosztva, úgyszólván ruhából is. Itt az ellenség még augusztus 4-én, 5-én a gyermekek ruháit is összeszedte. És most még nyomorúságos lakásukat is itt kell hagyniuk. Igazán elszorul a legkeményebb szív is, mikor egy ilyen karavánt lát. Asszonyok, öt-hat apró gyermekkel, magukkal tehetetlen, beteg aggok, ilyenekből áll ezen csapat.

19-én. Gyengébb harcok a környéken, este tüzerharc keletkezett az egész vonalon, mely majd egész éjjel tartott.

20-án. Délután battériánk az ellenséges gyalogsági állásokat lövi. Hideg idő. A tüzérségi harc mindkét részből éjjel is tart. Éjjel az ellenséges fényszórók signáljeleket adnak le.

21-én. Kora reggel hevesebb gyalogsági és tüzérségi harc keletkezett. Később a gyalogsági harc megszűnt, de a tüzérségi hevesebb lett és tartott késő estig. Délután folyamán battériánk a tegnapi célt lövi. Éjjel gépfegyverharc keletkezett, de nem soká tartott.

22-én. Hajnalban erős gyalogsági és tüzérségi harc fejlődött ki, mely tartott három óra hosszágig. Az ellenség vissza akarja szerezni a tegnapi általunk elfoglalt állásait, melyből Tarnownál kivetkék. Ezért erősebb támadást kezdett, de a német csapatok és honvédeink megtörték ezt.

23-án. A délelőtt minden különösebb esemény nélkül telt el, délután azonban nehézüzérségünk erősebben kezdett működni. Különösen a „Berta”. Még a délelőtt folyamán battériánk parancsot kapott az abmarsra. A német csapatok egyre jönnek, a tüzérség is, azok foglalják el állásainkat is, nagyobb erő jön ide ... Szép hideg idő van. Délután öt órakor végre elindult battériánk. Szczepanován át és éjjel 11 órakor érkezünk Brzeskóba, hol sok fáradtság után beszállásoltuk magunkat. Én a barátaimmal egy érdemes kovácsmester házában letem szállást, ki egy kicsit magyarul is beszél. Szívesen fogadott bennünket. (Szép lányai vannak.) Itt ... 3 órakor nyugovóra tértünk, s jól aludtunk.

24-én. Egész nap havazik, délelőtt bent jártunk a városban. Itt az oroszok garázdálkodása után most kezdik a kereskedelmet helyreállítani. Nincs az a forgalmas országos vásár, mely ily képet nyújtana, mint ezen város. Persze a vevőközönséget csak a rengeteg katona alkotja, mi itt van. Az üzletek, a házak, az utcák tömve vannak katonasággal. Délben 12 órakor battériánk tovább marsolt, még ágyúinknak állásba kellett menniök. Így este Rufka falunál egy erdőszélen staffelünk lágerbe jött, ágyúink pedig a faluban foglaltak állást. A hó tovább esett, így töltöttük az éjet az Isten szabad ege alatt tábornüzek mellett.

25-én. Kora reggel a hideg felkeltett bennünket. Én névnapomra ébredtem. Barátaim közül Nestel, Molnár és Margittay voltak oly figyelemmel, hogy rumos üveggel a kezükben felköszöntöttek. Ezen nehéz időben igazán meghatótt szívés figyelmük. Még ezen nap staffelünk a közelfekvő Grabno faluba ment, hol beszállásoltuk magunkat az itt maradt civil népnél, kik elég barátságosan fogadtak bennünket. Én megszokott társaimmal, Finta, Jenci, Margittay, egy jobb módú családnál kaptam szállást. Este alaposan megültük névnapomat jóképű menyecskék és lányok társaságában hajnalig züllöttünk tea mellett.

26-án. Erősen havazik, a vonalon csend van, csak néha hallatszik egy-egy ágyúlövés. Ma még az éjszakai züllés hatása alatt állunk, folytatjuk ma is a murit. Rum van bőven, így a teát ügyszólván a rum kedvéért isszuk. Oly jól érezzük magunkat hölgyeink között, mintha mindig így lett volna. – Viszont ők is.

27-én. Az egész vonalon csend honol, a hó folyton esik, pedig már elég tekintélyes mennyiség van belőle. Este kisebb gyalogsági harc kezdődött. Ma is elég erősen harcoltunk a szoknyák körül.

28-án. Ismét nincs harci zaj, de mi a lakásunkban annál jobban zajongunk. Már harmadik napja éjjel-nappal megy az ivás, melyből a ház népe is kiveszi a részét. Mondhatom, hogy a háború kezdete óta ily nagyszerűen még nem éreztük magunkat. A hölgyeink egészen megbolondulnak, már mind a négyünknek van menyasszonya.

29-én. Ugyancsak nincs különösebb változás a harctéren, mi csak folytatjuk az evést és ivást, ebédünket és vacsoránkat, melyet külön készítünk, együtt fogyasztjuk el családiasan a civilekkel. Este dal és tánc hajnalig.

30-án. Reggel havazik, semmi sem mutatja, hogy háborúban volnánk, a vonalon egy lövés sem hallatszik. Ma délre tésztát csináltattunk, miben még a háború óta nem volt részünk. Délben azonban igen kellemetlen meglepetés ért bennünket, ugyanis battériánk parancsot kapott továbbmenetelésre. Ezen meglepetés igen rosszul esett, de jobban csak a civileknek. Battériánk este 8 órakor indult útjára, így a sok sírás minket is elérzékenyített, és a csókok özöne után elváltunk tőlük. Este havazni kezdett, és igen hideg idő lett. Egész éjjel marsolt battériánk, és hajnalban 4 órakor erősen átfázva érkezünk Zakycin városkába. Ezen utat éjjel kellett megtennünk, miután az ellenséges állások közvetlen közelében haladtunk a legnagyobb csendben. Fehér hóköpenyeink és hósapkáink nagyszerű látványt

nyújtottak ... De elég vesződéses volt ezen utunk. A síkos úton ágyúink és kocsijaink az árokba faráltak. Sokat vesződünk ilyenkor.

31-én. Reggel 6 órára Zaklycinben nagynehezen beszállásoltuk lovainkat, ami a katonasággal tűzűfolt helyen nehezen ment. Ezután mi is kerestünk helyet, hol kissé megpihenhetünk, azután elkezdtünk teázni. A hó csak úgy szakadt. Itt bort is találtunk, igaz 1,8 korona volt literje. Alaposan beszedtünk belőle. Délután 2 órakeroron battriánk ismét tovább menetelt. Ezen utat is éjjel kellett megtenni... Az ellenségtől alig 300 lépésre vezetett utunk. Így késő hajnalban érkezettünk Zborowicze faluba, hol reggelig tartott beszállásolásunk. Ezen éjjel igazán kegyetlen hideg volt...

1915. február hó.

1-én. A hidegtől és úttól kimerülve kissé pihenőre tértünk. Itt hegyes á vidék, hol az ellenségnek erős állásai vannak. Battriánk rögtön állásba ment, az ellenséges állások közelébe. Gyalogságunk a magaslatokon ásta be magát, honnét bakáink szebb időben, mint az ürgék bújnak elő. A vidéket nagyobb hó borítja, ezért jobbára csak tüzérségi harcok folynak.

2-án. Reggel a közeli erdőbe fát vágni mentünk, hogy állásainkat erősebben kiépíthessük. Ezen nap battriánk nagyobb erővel tüzelt, és egy orosz üteget teljesen összelőtt.

3-án. Reggel kegyetlen hideg idő van. Battriánk ma is erősen tüzelt. Itt újból egyesültünk hadtestünkkel. Bátornak érezzük magunkat, miután honvédek vannak előttünk. Mögöttünk a Biala vize folyik, melynek partjain a vasút vezet, és vonatunk idáig közlekedik. Este és éjjel folyton menetelnek csapataink a front erősítésére.

4-én. Reggel battriánk és a többi tüzérségünk is heves harcot kezdett, mely tartott egész délelőtt. Közben a gyalogsági fegyverek is működtek. Ma szép idő van. Tüzérségi tűzünk egy szakaszon az ellenséges gyalogságot kikergette állásából, de ezt később visszafoglalták. A front közelében a vasútállomáson hazulról szállított öreg tartalékosokat képeznek ki. Ma este kaptam hazulról értesítést a Kálmán felől, mely igen elszomorított. Az éj csendben telt el, csak a világító pisztolyok és fényszórók fénye világította be a terepet.

5-én. Reggel havazik, harc nem hallható, később azonban battriánk kisebb mértékben tüzelést folytat.

6-án. Tiszta, hideg idő van, távolabbról ágyúzás hallható. Csapataink kiürítik a falvakat, csapatostul kísérik a polgári lakosokat Bobova felé...

7-én. Ugyancsak csendesebb nap van, a szokásos lövéseket ma is leadta ütegünk.

8-án. Az időjárás megváltozott, gyengébb idő lett, a hó olvad, ma sincs különös esemény, éjjel ugyancsak csend van. Csapataink felvonulása folyik.

9-én. Battriánk az ellenséget nyugtalanítja. Távolabbról is heves ágyúzás hallható.

10-én. Egész nap tüzérségi harc folyik. Battriánkknak igen jó állása van a hegyláncolat lábánál, minden ellenséges lövéstől védve.

11-én. Már hajnalban a jobbszárnyon hevesebb harc kezdődött. Éjjelre, számítva az ellenség támadására, csapataink készenléte helyezkedtek, de a támadás nem következett be.

12-én. Hajnalban, hogy az oroszokat lépre csaljuk, gyalogságunk egy erős járőrt küldött ki, mely az ellenséges állások közelébe férközve erősen kezdett tüzelni. Ezt tüzérségünk is támogatta. De az ellenség nem jött csapdába, csak gyengén viszonzta a tüzet. Hogy az ellenség nem reagált ezen támadásunkra, annak a terep nehézsége az oka, mely hegy-völgyből áll, s ezt az olvadó hó magas rétegben borítja. Ezen éjjel nagy fogást csinált három emberből (honvéd) álló járőrünk, kik szolgálatukat végezve közeljutottak egy házhoz, mely az ellenséges állásoknál található. Honvédek benézve az ablakon ott látják az ellenséges járőr hét emberét a civilekkel vigadni. Persze honvédeknek ez kellett csak! Az ablakot bevágva fegyvert szegeztek az ellenségre, kik megadták magukat. Állásainkat mind jobban erősítik, a drótkadályok előtti terep el van aknásítva. Itt huszáraink is rajvonásban vannak.

13-án. Hajnalban ismét erősebb harc kezdődik, melyben tüzérségünk is részt vesz. A tüzérségi tűz a nap folyamán erősödött, gránátjaink nagy veszteséget okoztak az ellenségnek, kik közül több átjön megadni magát. Az ellenséges tüzérség könnyű ágyú kisebb mértékben lőnek ugyan, de eredmény nélkül. A falu lakossága, kiknél be vagyunk szállásolva, elég barátságosan viselkedik.

14-én. Szép tavaszi idő lett. Kisebb tüzérségi harc folyik. Éjjel csend van.

15-én. Gyengébb tüzérségi harc van. Ma hidat kellett csinálnunk, miután az előbbi ezen kis patakról az áradás elvitte.

16-án. Csendesebb nap van ismét, olykor hallatszik csak ágyúlövés. Az idő szép, tavaszias. Délután folyamán ütegünk erősebb tüzelést folytat egy ellenséges üteg ellen, mely megfigyelő állásunkat fogta tűz alá. Battriánk tüzeben ez el is hallgatott. Tüzérségünk általában sakkban tudja tartani az ellenséges ütegeket. Ezen éjjel járőrünk ismét bravúros tettet hajtottak végre. Egy házat megközelítettek, hol sok orosz fektűt, s a tetőt reájuk gyújtották. Éjjel megint ellenséges támadást vártunk, de nem következett be.

17-én. Reggel az egész vonalon ágyúzás kezdődött. Nehéz ágyúink megszólaltak, köztük a „Berta” is. Az est beálltával csend lett.

18-án. Hajnalban, úgy 3 óraker Rutka és Grabno körül az ellenség megkísérelte állásaink áttörését, de sikertelenül. Nehéz tüzérségünk borzasztó munkát végzett az ellenség közt. Ezen szakasz tőlünk 35–40 kilométerre fekszik, de itt is rengett a talaj az ágyútűztől. A harc egész éjjel folyik. Ma csapataink háromezer orosz elfogtak. A repülőgépek a szép időt felhasználva folyton szelik a levegőt. A harc éjjelre sem szűnik meg, sőt erős gyalogsági harc keletkezik ...

19-én. Hajnalban még mindig erősen dűl a harc, tart reggelig. A délelőtti folyamán tüzérségi harc kezdődik, mely mind jobban fokozódik. Délután folyamán gyalogságunk is megkezdte a harcot. Késő este újból erős gyalogsági harcok keletkeznek, csapataink az ellenséget több helyen kivetik állásából.

20-án. Gyenge ágyúzás, néhol gyalogsági tüzelés is hallható. Este ugyancsak gyengébb gyalogsági harc volt, mely kevés ideig tartott.

Ezen falu, Zborowicza nagyon szétszórtan fekszik. Egyik részét már az ellenség jobbra elpusztította, a grófi kastélyt is a majossal együtt. Csapataink is több házat romboltak szét, mely a harcászati hátrányára lehetett. Ugyancsak a még megmaradt épületek is el vannak készítve egy esetleges orosz áttörésre ... A házak be vannak kátránnyal és egyéb gyúlékony anyaggal vonva, hogy minél előbb tüzet foghassanak.

A lakosság, mely itt van, nyomorban él, miután az ellenség mindenből kifosztotta őket. Élelmük csak burgonyából áll. A biztonsági intézkedés igen erős, a falu népének úgyszólván még a lakását sem szabad elhagynia ...

21-én. Jobbára csend honol, melyet egy-egy ágyúlövés zavar meg. Vasárnap van. Mióta harctéren vagyok, másodszor kerültem templomba, melyben a falu papja szolgált misét. Persze csak csendes mise, miután a kántor is harcban van. De katonáink között találkozik olyan, ki ért az orgona kezeléséhez, így mise közben megszólal az orgona magyar énekekkel. Így a mise fele magyar, fele polyák volt. Máskülönbent itt is elég jól élünk, sok dolgunk nincs, unatkozunk. A néppel már elég jól összeszoktunk, mely némi szórakozást is nyújt. Este kaptunk egy örömdetes telefonjelentést, hogy a németek a Mazuri tavaknál az ellenség felett teljes győzelmet arattak. 65 ezer orosz fogoly jutott a kezükre és rengeteg hadiszer.

22-én. Borult idő van, a délelőtti csendes, délben lő battriánk. Este kisebb járőrharcok vannak. Az éj folyamán 850 oroszot ejtettek foglyul csapataink.

23-án. Délelőtti az ellenséges tüzérség lőni kezd, de tüzérségünk hamarosan elhallgattatja. Ma ismét jó jelentést kaptunk a Mazuri-csatáról, hogy az orosz foglyok száma 120 ezer ember, többszáz ágyú és hadiszer. Az éj a szokásos járőrharcokkal telik el.

24-én. Reggel havazik, jókora hó esik, de egyúttal olvad is, s mind nagyobb sár lesz. Délben battriánk lőni kezd, melyet folytat délután is. Az est beálltával nyugalom következett.

25-én. Borult, hűvösebb idő van, battriánk néhány lövése után csend van. Messzebről is hallatszik néha lövés. Hogy ne unatkozzon a legénység, hadnagy Hollander úr visítációkkal szórakoztatja. Ezen maffa alak, amilyen lehetetlen volt kezdetben, most éppoly akadémikusodó. Dehát ez is a háborúhoz tartozik. Délután és este ismét ágyúzás és fegyverek ropogása volt hallható, az éjjel azonban csendes.

26-án. Reggel ismét hó esik, csend van, olykor a gépfegyver kattogása hallható. Éjjelenként igen sok orosz fogoly jelentkezik megadásra, bemondásuk szerint tisztjeik rosszul bánnak velük. Este távolabbról gyalogsági harc hallható.

27-én. Reggel hűvösebb idő. Délelőtt élénkebb tüzérségi harc fejlődik. Az ellenséges nehéztüzérség erősen veszélyezteti gyalogsági állásainkat, és bakáink, mint a csirkék, futkosnak. De a mi tüzérségünk is alaposan reádolgozott az ellenséges állásokra. Éjjelre a harcok megszűntek. Már harmadszor oltottak bennünket, és oly alaposan, hogy a fájdalomtól alig tudunk mozogni.

28-án. Reggelre alapos fagy lett. A tegnapi ellenséges tüzérségi támadásnak szerencsére különösebb következménye nem volt. Messzebről a vonalon ágyúzás hallható. Kora reggel már repülőgépek járnak a szép időt kihasználva. Este tügünk több lövést adott le, mely a jelentés szerint az ellenségnek nagyobb veszteségeket okozott.

1915. március hó.

1-én. Szép idő, a tegnapi hideggel ellentétben az idő meggyengült. Már kora reggel az egész vonalon tüzérségi harc hallható. Később battériánk is löni kezdett, mire az ellenséges nehéztüzérség válaszolt. Erősen keresi állásunkat, de belőni nem tudja. Annál jobban mi, mert pár lövés után el tudjuk hallgattatni. Délutáni lövéseink is nagy pontossággal csapnak egy házba, hol az ellenség konyhája volt, és épp ebédkiosztás. No itt azután volt menekülés ... Közben gyengébb gyalogsági harc volt hallható.

2-án. Megint csak a szokásos gyengébb harc hallható, éjjel csend van.

3-án. Az idő megváltozott, téliesre fordult, hóvihar keletkezett. Ma battériánknál szerencsétlenség történt, mi halállal végződött. Ugyanis egy formeister vigyázatlanságból agyonlőtt egy kanoniert. Ez volt battériánknál az első halott. Temetésén délután battériánk egész legénysége megjelent. Katolikus szertartás szerint kísértük örök nyugalomra. A mai helyzet változatlan. Éjjel is csend van.

4-én. Kellemetlen, rossz idő van, délelőtt folyamán battériánk lövést tesz. Az ellenség pár nap óta hallgat. A nap folyamán gépfegyvertűz hallható. Az éj és nap folyamán csapataink egyre vonulnak a Kárpátok irányába. Az éjjeli csendet olykor ágyúlövés zavarja meg.

5-én. A jó tavaszi időjárás a tél váltotta fel, a hó esik. A helyzet nem változik, itt csend van, messzebről azonban hallható ágyúzás. Az oroszok most egész új trükkhöz folyamodnak, kémeiket női ruhába bújtatva kémlelik állásainkat. Az éjjel is négy ily alakot kerítettek kézre járőreink. Különbösen az ellenség most erejét ismét a Kárpátok irányába viszi.

6-án. Havazik egész nap, itt csend van, csak tőlünk balra hallható ágyúzás ... Az éj folyamán mi terveztünk támadást az ellenség ellen, de ebben az időjárás meggátolt bennünket. Így az éj csendben telt el.

7-én. Reggel tőlünk jobbra és balra hevesebb tüzérségi harc hallható. Battériánk már napok óta nem lő. Délután folyamán az orosz tüzérség pár lövést ad le. Részünkről a napokban Gorlice szakaszon általános támadás lett tervbe véve, mit csak a rossz idő gátolt meg. Ma szebb idő van, este 6 órakor divízióink heves tüzelést kezdett az ellenséges állásokra, melyet hatásosan lőtt. Éjjel 12 órakor Gorlicénél gyalogságunk erős támadást kezdett, mely mint valami vihar ragadta tovább az egész arcvonalat.

8-án. Hajnalban dül a harc oly mértékben, amilyen mostanában nem volt. A fegyverek ropogása dobpergésszerűvé változott, melybe a kontrát a gépfegyverek kattogása és az ágyúk döngése adják, és ezt a kézi bombák robbanása egészíti ki. Így folyik a harc egész éjjel. Reggel 6 órakor összes tüzérségünk a legerősebb tüzet nyitja meg az ellenséges állásokra, melyet ő is viszonz. A felkelő nap fénysugarival beborítja ezen hóval fedett hegyes harcteret, melynek körzetében robbannak szét az orosz srappellek, mintha a napot is le akarnák verni, mely tanúja ezen ádáz harcnak.

A gyalogsági harc a reggel folyamán kissé szűnik, de a tüzérség erősödik. Közben hoznak pár orosz foglyot, kik azon kérdésre, hogy miért adták meg magukat, azt felelték, előbbre való az életük, és sugárzó arcukról látszik, hogy őszintén beszélnek. Csapatainknak sikerült az ellenséget több helyütt az állásából kiverni, miután tüzérségünk rettentő pusztítást vitt véghez soraiban. Meg kell hagyni, az ellenség is szívósan védte magát, de tügünk legyőzte. Veszteségünk nekünk is tetemes, igen sok sebesültet hoznak, kiknek látása kissé elérékenyít bennünket. Azonban az ellenségnek súlyos a vesztesége halottakban.

Battériánk a délután folyamáig több mint 200 lövést adott le. Délután 5 órakor battériánk ismét heves ágyúzást kezdett. Repülőgépek az ellenséges állások fölött szeli a levegőt, és az ő tüzéréjük erősen lövi. Éjjel kissé szünetel a harc.

9-én. Reggel 5 órakor gyalogságunk a hozzánk 800 méterre fekvő állásaiból ismét megkezdte a tüzelést az ellenségre. Később tüzéréjük is akcióba lépett. Ez tartott délután 1 óráig. Azonban tőlünk jobbra tüzéréjük erősen működött. Az ellenség, úgy látszik megelégedett a tegnapi vereséggel, ma hallgat. Este 6 órakor battériánk élenkebb tüzelést folytat, mely tart egy óra hosszáig. A jobbszárnyon hevesebb harc folyik. Este 10 órakor egész tüzéréjük újból erős tüzet bocsátott az ellenségre, melyet a gyalogság is átvett. Az ellenség ugyancsak erősen tüzel, közben a falvak házai, melyeket a lövegek érnek, felgyúlnak. Ez már persze a háború szeszélyéhez tartozik. A harc tart éjjel 12 óráig, kisebb gyalogsági harc azonban reggelig.

10-én. Már kora reggel hallható tőlünk jobbra hevesebb ágyúzás, mely tartott egész délelőtt. 9 órakor battériánk tüzelni kezdett, délután a harc elcsendesedett. A hó erősen kezdett esni... A délután folyamán újból heves tüzérégi harc keletkezett a jobbszárnyon. Az éj folyamán az ellenség szuronytámadást kísérelt meg, de visszaveretett. A 9. honvéd gyalogezred az ellenség felett nagyobb győzelmet aratott, sok foglyot ejtett és négy nehézgyűt zsákmányolt.

11-én. Reggel havazik, már 1/2 méteres hó esett, s a délelőtt folyamán sem szűnt meg a havazás. A vonal csendes, délben ütegünk pár lövés után ismét nem zavarta a csendet estélig. Ekkor ütegünk ismét löni kezdett az oroszoktól megszállt falura. Az unalmas napokat lakásainkban töltjük, melyekben úgy vagyunk, mintha sajátunkban volnánk. Az időt dalolással, játszással és politizálással töltjük. Azonkívül alaposan tudunk védekezni a férgek ellen, mi elég van. Így töltjük a telet, mi reánk nézve jobb, mint más csapatokra, kik a szabadban töltik az időt.

... A legénység kap főtt ételt is, mióta itt tartózkodunk. No, de a tiszt urak meg fürödni akarnak, melyhez meleg víz szükséges... Tehát így a legénységi konyhának kell a melegvizet szállítani. Persze, ha a konyha melegvizet készít fürdéshez, akkor nem tud a legénységnek főzni! – Hát így is jó, nem kell mindig enni a katonának – kivált háborúban.

12-én. Hidegebb idő lett. Battériánk napközben többször ad le lövéseket, más irányból ugyancsak hallhatók lövések, s ezek zavarják a harctéri csendet. A 8-án és 9-én történt harcok után elég nyugalmas lenne a helyzet, az akkori harcokban nekünk is jelentékeny veszteségeink voltak, a megállapítás szerint 180 halottunk. Persze ezen szerencsétlenek most is temetetlenül hevernek, csak az időjárás könyörtül meg rajtuk annyiból, hogy befedte őket hóval. De az ellenségnek is tetemes veszteségei voltak, mit jobbára csak jól belőtt tüzéréjük okozott neki, miután a nehéz terep és a kedvezőtlen időjárás folytán a gyalogság tétlenségre volt kárhozható. Látni lehetett, amint tüzéréjük lövegei végigseperték az ellenséges állásokat, honnét a fából készült erősítések és emberi testrészek szálltak felfelé, minek látása borzalmat ébreszt az emberben.

13-án. Reggelre gyengébb idő, a hó újból olvadásnak indult. A délelőtt folyamán havaseső kezd esni. Ütegünk pár lövése után most is csend van az egész vonalon.

14-én. Az eső esik, a harctéri helyzet nem változik, néha hallható egy-egy ágyúlövés.

15-én. Az egész nap lövés nélkül telik el. Késő este kisebb harc fejlődik ki, a 18-ik tüzérezred első ütege egész éjjel ad le lövéseket.

16-án. Ugyancsak a szokásos csend van. Tegnap este Gorlice irányában a 16-os honvédeink támadást kezdtek és az ellenséget több helyütt kivetették állásából, s több foglyot is ejtettek. Este a fentebb említett tüzérés ismét hevesebb tüzelést kezdett az ellenséges állásokra. A tüzek itt is napirenden vannak, épp úgy, mint Rawaruska és Tarnow körül. Úgy látszik, az ellenségnek ezen tűzijátékban nagy kedve telik. Mi pedig behúzódnak lakásunkba, hol esténként jó pörköltet és gulyást csinálunk, melyhez persze kerül egy kis itóka is. Így azután vacsora után késő éjjel vigadunk, dalolgatunk.

17-én. Kora hajnalban az ellenség, felhasználva a rossz időt, támadni kezdett némi sikerrel. Az Ostruzza falu irányában levő majort elfoglalta, és azt felgyújtotta. Ezen részt a 16. honvéd ezred tartotta megszállva. Ugyancsak az éj folyamán az ellenségnek sikerült egy fél század gyalogságunkat elfoglalni, míg a század másik fele hamarosan észrevéve ellentámadással úgy csapatunkat, mint az ellenségből is egy csapatot visszafoglalt.

A délután folyamán tábori tüzérsegünk lőni kezdte az ellenséges állásokat. Az idő igen kellemetlen, ma is havazik egész nap, mely azonnal el is olvad. Gyalogságunk borzasztóan szenved fedezékeiben, melyek a sok hótól és esőtől majd félig vízben állnak. Szánalom nézni gyalogságunkat. Úgy néznek ki, mintha sárban lennének forgatva. Most láthatni, hogy a különböző járványos betegségek csírái hol vannak. Egészségügyi szervezetünknek sok gondot és fáradtságot okoz, hogy ezeket leküzdje. Az ellenség ugyancsak ily helyzetben van, hol a mindenféle betegség igen erősen pusztít ... Nagyon elősegíti ezen betegségek leküzdését csapataink között a mostani rendes, kifogástalan ételmezés is, mi az ellenségnél nem valami kitűnő. Az éj folyamán még egy más ponton az ellenség egy megszállott árokrészt elhagyott, mit be is temetett. Ezen éj csendben telt el.

18-án. Reggelre a napok óta tartó sár kissé megfagyott, de újból havazni kezdett. Mára részünkről támadás volt tervbe véve, mely a vonal nagyobb részén reggel 9 óra 15 perckor meg is kezdődött.

Ezen harcot tüzérsegi támadás vezette be, mely mindig erősebb lett, és az ellenséget megingatta fedezékeiben. 9 óra 30 perckor gyalogságunk is megkezdte a támadást. Így tüzérsegünk mind hathatósabb tüze és gyalogságunk (honvédeink) vitéz támadása az ellenséget állásai feladására és megfutamodásra kényszerítette. Így gyalogságunknak sikerült az ellenség által erősen megszállva tartott Ostruzza falut elfoglalni. Ezen harc tartott délután 2 óráig, mely idő alatt csak battériánk kétszáz lövésnél többet adott le. Ekkor azonban bekövetkezett a legnagyobb kellemetlenség részünkről, tüzérsegünk munitiója elfogyott. Az ellenség ezt észrevéve ellentámadást intézett megszállt csapataink ellen, s a faluból sikerült is neki csapatainkat visszazorítani, de már az elfoglalt állásokból nem. Később tüzérsegünk megkapta a munitió-pótlást, és újból lőni kezdte az ellenséget, mely tartott késő estig.

Tartva attól, hogy az ellenség az éj folyamán ellentámadást intéz, minden előkészületet megtettünk. De ez nem következett be. Ezen harc nagyon heves volt, és dacára, hogy mi támadtunk, veszteségünk elég csekély volt. Még az éj folyamán nagyobb erősítéseket kaptunk.

19-én. Reggel ismét havazik. A délelőtt csendesnek mondható, olykor puskadörrenés hallható. Délután az ellenséges tüzérseg kezdett lőni, mire tüzérsegünk is gyengén válaszolt. Éjjel 11 órakor az ellenség több épületet felgyújtott, melynek világánál erősebb támadást intézett ellenünk, de sikertelenül. Erre persze a mi tüzérsegünk is akcióba lépett, és ezen multság tartott hajnali 2 óráig.

20-án. Délelőtt csend van, mintha nem is állnának szemközt az ellenségek. Máskülönbén nagyon szeles, hideg idő van, ugyancsak az éj is csendben telt el.

21-én. Igen szép napos idő, de hideg van. Már kora reggel a repülőgépek kezdetek járni. Egy gépünk folyton az orosz állások felett keringett, azt kémlelni, erre az ellenséges tüzérseg lőni kezdett. Máskülönbén ma csak gyengébb tüzérsegi harc van szórványosan. Battériánk ugyancsak pár lövést tesz.

A hó újból elolvadt. És ha az ember felmegy az előttünk húzódo magaslatokra, szomorú látványban van része. A sok halott, mindkét részről, mely már hónapok óta temetetlenül hever, megrendíti az embert. Idáig a hórétteg adott nékik takarót, de most az elolvadt, s varjak serege lepi el őket. És egyik fél sem tudja eltemetni, miután a tűzvonaltól között fekszenek.

22-én. Ugyancsak szép idő van. Olykor-olykor ágyúzás hallható, mely csak annyit jelent a két ellenséges fél között, hogy élünk.

Ezen nap végre csapataink parancsnoka parlamentert küldött az ellenséghez, hogy kölcsönösen a halottakat eltemessék. Két órai fegyverszünetet ajánlott, mit az ellenség is elfogadott. Így megkezdették mindkét részről a temetést. De ezen rövid idő alatt nem tudták az összes halottakat elhantolni, és félbe is kellett szakítani, miután a két óra elteltével, vagyis egy perccel később a foglalatokodókat srappellek figyelmeztették a bevonulásra. Ilyen tehát a barátság a háborúban.

Ugyancsak ezen éjjel csapataink látszattámadást intéztek az ellenségre, hogy kicsalják állásából, de nem sikerült.

23-án. Napközben nem fordul elő semmi különös esemény, a nap elég csendesnek mondható. Csapataink folyton, napok óta jönnek megerősítésre, tehát valami változás készül. Este kisebb harc keletkezik, mely tart 1/2 11 óráig, utána csend.

24-én. A délelőtt csendben telik el. A sok kellemetlen idő után egész jól érezzük magunkat. Ma nem is hallhatók lövések, az éj is csendes.

25-én. Szép napos idő, úgy 9 órakor délelőtt tüzérsegünk gyengébben tüzel.

Ezen nap váratlanul ott kellett hagynunk állásunkat, miután új ágyúink megérkeztek a bobovai állomásra, hol átvettük őket, a régieket pedig, mik nyolc hónapig hű társaink voltak, átadtuk a

pihenésnek. Hogy ezen ágyúkkal kissé begyakoroljuk magunkat, a Bobovához pár kilométerre eső Jankova faluba mentünk, hol el is lettünk szállásolva.

26-án. Kellemetlen idő van, eső és hó is esik. Az ágyúkkal kísérletezünk.

27-én. Új beosztás a battériában. Én megmaradtam a régi helyemen.

28-án. Készen áll az új battéria teljesen újjaalakítva, amennyire csak lehet, be is tanítva. Ma igen hideg idő van, erősen havazik, beállott a harmadik tél.

29-én. Reggel 8 óra, abmars, havazik erősen. Új ágyúinkkal visszamentünk kedvelt helyünkre, Zborowicébe. A lakosság örömmel fogadott bennünket. Délután folyamán ágyúink állásba mentek. Éjjel kisebb harc volt hallható. Egész éjjel havazik.

30-án. Szinte a hó esik, az egész tájat fehér lepel borítja. Délben 12 órakor új ágyúink fel lettek szentelve, pár lövést adtak le, de komolyabb harcra sor nem került.

31-én. Délben ágyúink újból löni kezdenek, mely tart késő délutánig. Az idő ma sem javul, egész télies. Gyalogságunk részére folyton jönnek az erősítések. Éjjelre ellenséges támadást vártunk, de nem következett be.

1915. április hó.

1-én. Ma is havazik egész nap, nem hiába bolondok napjának tartják április elsejét. Az idő is olyan. Mi is megtartottuk ezen napot, alaposan kiléptünk a kerékvágásból. Éjjel kisebb harcok vannak.

2-án. Az idő nagyot változott, és lett sár elég. Nagypéntek van, húsvét előtt állunk, de bizony nincs semmi kecsegtető remény, hogy békében ünnepelhetnénk. Igaz, bele vagyunk már szokva a változatlanba. Az éj folyamán az ellenség két ízben kísérelt támadást, este 10 órakor és hajnali 4 órakor, mely erősnek volt mondható. Ebbe már tüzérségünk is beleszólt.

3-án. Reggel a harc a tüzérség részéről folyton tart 8 óráig. A front más részéről is hallható ágyúzás. Ma szép napos idő van, repülőink folyton járnak, melyekre az ellenséges tüzérség hevesen tüzel. Délután folyamán az ellenséges nehéztüzérség a templom környékét tűz alá veszi, és erősen veszélyezteti azt. Mi a falu népe között nagy pánikot idéz elő. Tüzérségünk ugyancsak ellentüzet kezd az ellenséges tüzérség elhallgattatására. Így tart estig, mikor a harc elül, olykor egy-egy lövés hallható. De el vagyunk készülve, hogy az éj folyamán támadásban lesz részünk, mert az ellenség ezt nagyobb ünnepünk alkalmával meg szokta kísérelni azon tudatban, hogy az ünnepléssel el vagyunk foglalva. Így értük meg a feltámadás ünnepét, melynél – ellenkezőleg, mint békében, az ellenséges ágyúk adják a diszlövéseket. Hogy mit hoz a reggel – ki tudja?

4-én. Szép, meleg napra virradtunk. Húsvét napja van. Az éj csendben telt el, az ellenség nyugodtan maradt, néki is húsvétja van. Egy lövés sem hallható a délelőtti folyamán, mintha a háború nem is létezne. Azonban előfordult oly hallatlan eset a két ellenséges fél között, amire példa még nem volt, és nem is mertünk volna ilyesmit elhinni. Ugyanis a mi katonáink és az ellenségé is a két front között mint ... legjobb barátok találkoztak össze és diskuráltak. Egymást cigarettával és rummal vendégelték, és a furcsa barátságot borral és pezsgővel erősítették meg.

Kornhéber hadosztályparancsnokunk jó kedvvel nézte ezen mulatságot, azonban nem állhatta meg, hogy pár ágyúlövést ne tetessen, mi persze rögtön félbeszakította a társalgást.

De utóbb újból folytatták, hol elhagyták. Előfordult, hogy egy orosz őrnagy szürke lován a két frontvonal között egy honvédhadnagyunk által lefényképezette magát, és a képéért, mint mondotta, három nap múlva eljön stb. Így töltöttük a húsvét első napját estig, mikor ezen mulatság megszűnt. Este 8 órakor kisebb előőrsi harc hallható. Az éj csendben telt el.

5-én. Ma is szép idő van, majdnem csend honol, olykor hallatszik távolabbról egy-egy ágyúlövés. Elgondolkodtam azon, hogy a római pápa annyi fáradozás után nem bírta a feleket fegyverszünetre bírni ... Mikor ezt írom, délután 1/2 4 óra, és már részünkről a tüzérség löni kezd, este 1/4 9 órakor battériánk is löni kezdi az ellenség előretolt állását, egyidejűleg gyengébb gyalogsági tűz is keletkezik, mely egy óra hosszáig tart. Az éj többi része nyugodtan telik el. Ezzel véget értek a húsvéti napok is.

6-án. Délelőtt 1/2 11 óráig csend van a vonalon. Ekkor battériánk gyengébben lő, távolabbról is hallhatók lövések. Az idő nagyobb részét játszással és húsvéti locsolással töltjük, mihez igen jó szolgálatot tesz az itt folyó kis patak, melyben a polyák lányokat egyszerűen megforgatjuk.

Délután folyamán azonban sürgős parancs jött, mely battériánk egyik zugját máshova rendeli. Persze ez nagyon lehangolt bennünket, mert az ismerősöknek el kell válniuk.

7-én. Reggel 4 óraker battériánk fele (2 ágyú) marschbereit, hova én is be vagyok osztva. Utunk Bowán át Jankowa-Grihow felé vezet, mely utóbbi előtt Stroza vasúti állomásánál eltérve Dolna falu felé megyünk, hol el is szállásoltuk magunkat. Ágyúink pedig az egy kilométerre fekvő Salova faluba lettek állásba hozva. Előttünk az ellenség által megszállott Gorlice hegy fekszik. Így Zborowiczától, illetve a másik zugtól 20 kilométerre vagyunk.

8-án. Kora reggel ágyúink állását csináljuk. Dél előtt 11 óraker egyik ágyúnk tüzelni kezd Gorlice város templomára, melynek tornyában az ellenség gépfegyverei vannak elhelyezve. Ez részben sikerül is, egy lövés a tetőzetet találta. A kárpáti vonal felől ugyancsak erős ágyúzás hallható. Az ellenség itt is erős csapatokkal rendelkezik. Az időjárás itt már hűvös, miután a Kárpátokhoz közel vagyunk.

Máskülönben jó helyünk van, a civil nép barátságos, tiszta lakásaik is vannak, minek örül is az ember.

9-én. Az idő borult és hűvösre fordult. Ma is a kárpáti frontról igen erős ágyúzás hallható. Ágyúink ma igen erősen tüzelnek több orosz ütegre. Csapataink folyton erősítéseket kapnak. Élelmezésünk itt nagyon kitűnő, ilyen még a háború folyamán nem is tapasztaltunk. Éjjel csend van.

10-én. Reggel csend van, szép napos idő mutatkozik. Dél előtt 9 óraker ágyúnk tüzelésbe kezdenek, mire az ellenséges nehéztüzérség rögtön válaszol, mégpedig oly pontosan, hogy lövedékei egészen ágyúinkat környékezi. Szerencsére komolyabb baj nem történt, hanem állást kellett változtatni, mi hegyen és szántóföldön keresztül hajnalig tartott. Itt battériánkknak kényes helyzete lesz, miután az ellenség belátja állásunkat. No meg Woda hadnagy a parancsnok! Ezen állást nem tarthatjuk soká, épp úgy, mint az előbbit.

11-én. Reggel 4 óraker hozzá kellett fogni az ágyúk megerősítéséhez, hogy tűzképesek legyenek. A dél előtt folyamán pár lövést le is adtunk. Éjjelre ellenséges támadást vártunk, de nem következett be. Olykor gyalogsági ösztűz volt hallható.

12-én. Reggelre erős havazás következett be. Ma nem hallhatók lövések. Ma az előbbi állásunkba, hova az ellenség belát, 2 markier ágyút állítottam fel az ellenség megtévesztésére. A hó estig esik. Itt már mindenütt katonáink végzik a mezei munkát.

13-án. Reggel az ágyúharc mindkét oldalról megkezdődik, mely tart késő délutánig. Az ellenség erősen lőtte előbbi állásunkban a figuraágyúkat.

Este az eső esik, mit bizony már meguntunk. Éjjelre az itt folyó patak annyira megáradt, hogy nem bírtam a lakásomra menni.

14-én. Nincs harc, az idő nem kedvez neki, miután egész nap és éjjel esik az eső.

15-én. A változatosság kedvéért havaseső esik, mely délig tart. Délután kitisztul. Napközben gyenge ágyúzás, este 7 óraker azonban az ellenség is hevesebben kezd lőni, mit mi is viszonzunk. Éjjelre csend lett, csak újból esik.

16-án. Reggel szebb idő mutatkozik, az esés elállt, miből elég is volt. Tüzérségünk lő, jobbra csak tüzérségi harcok vannak. Ütegünk másik részétől, mely Zborowiczén van, értesültünk, hogy ott érdekes eset történt. A nagy esőzés folytán, mely a havat is magával vitte, oly víz lett, hogy az ellenséget árkaiból kiöntötte. Vagy 800-an kijöttek a fedezék elé, mire gépfegyvereink megkezdették a munkát. Vagy 400 maradt elterülve. A többi egy előretolt állásunkba menekült, hol nem akarták magukat megadni. Reggeltől estig tartották magukat. Az est beálltával pionérjaink a vizet ezen állásba vezették, mire mint ürgék kiöntve megadták magukat.

Este itt kisebb gyalogsági támadás volt, melybe a gépfegyverek és tüzérségünk is beleszólt. Ugyancsak az ellenség is lőtt bennünket nehéztüzérséggel. Az éj többi része nyugodtan telt el.

17-én. A szokásos ágyútűz már kora reggel kisebb mértékben megkezdődik, ütegünk ugyancsak lő. Az idáig bejövő vonat csapaterősítést hoz, egy zászlóalj 10-es honvédet, mit az éppen fent levő ellenséges repülő jól megfigyelhet.

A mai nap, mint ordonánc, a 20-as tüzérezredhez osztattam be. Délután elég csendes a vonal, az éj is csendesen telik el.

18-án. Hűvös idő, dél előtt az eső esik. Itt a front elég csendes, messzebről hallatszik ágyúzás. Az éj is nyugodtan telik, csak hűvös van.

- 10° Reggel esendran, gép megos idi. mitalhozul. 4.c: 900000 megmuni
 szepetete hozdend, mire az elansziges mchiz kuzersog rogtan valazot
 megpedig of pontosan, hogy hivodelei egyen azjuntal kornate
 zel. Harenosire kornatjat haj nemtorlent, hanem elalt. He
 lett viltazatani, mi hegen is qantofoldon. bereptul hajna
 lig barott. Itt baltoriculnal isgletzil Sengos halpate leoz, mi
 utan az elanszig betiltja ilavirulal. — Nemeg Hoda felad
 meg a parasmolt. — Ezen elavirulal baltazatit sda, 4114
 mint az elavirul.
- 11° Reggel 4 orator sijbol hoggá felalt fogmi az agud megarosit
 sehoz hogy tuzkapanel seozonal. Felaltul fogamian jas tuzos
 leir adtunt. Jelen elansziges lina daval varhind ad namti
 valazatit be, othoz az elanszig isgletzil vult halitatio.
- 12° Reggelre o: va harazas elott be. Otha nemtalhatul, torcsod, ota
 az elanszig isgletzil, lina az elanszig belul, 3 martierazgini
 allitabban fel, az elanszig maglevirulal. A hiv avilag e
 sil. Itt mar mindanull halomianul vagezil a magozis rimm
 tal
- 13° Reggel az agyukaroz minnet bi trigrei megforditot, magtan
 lase daltintaniog. Az elanszig orosam latte alvoti allitambat
 maotmar a figyura agyuka k. bele az orosam mint bizonny
 mas magyuntunt, ijeltre az iflygi fakabanyire mag irat:
 hogy nemtalbantum andalavornie mermi.
- 14° Hinas baroz, az idre nam bedropnati minntan agyukaroz
 az ijel avit az eoz.
- 15° Felhozatonig bedvare haravoz, mely dolog torte de
 lontan kidingul. Szepetete gonge agyukar, eoz 4 irator a
 zomban az elanszig haravozan legd lona, mil mris vi
 gnozunt. Ejjelre esend lott, az elanszig esid.
- 16° Reggel pzebbidag minntalhozul, az usos elalt, mital daj
 is, vult. tuzisogant be, jozinca az elanszigis haravozat
 varumat. Itt elant minntalhozul, mely labrovviczen va
 elavirulal. Hogy ota cordes es el vortent. It naz az az isgletzil
 lina, mely a thavni is, magyival vutte, az vijtalt, hozzil
 az elansziget, elhavit elavirulal, magy 800° hozottel van
 zedozit elte, mire gipfogyvartunt, utoghoz daltit a min
 tal, magy 400 maradt elvortre. A faltit egy elavirulal ad
 lisanalva minntal, bel nemtalhozul, magy az elanszig magy
 elvortre, haly hozottel vely daltit elte, magy az elanszig hozottel.

1915. április 10-16.

19-én. Reggel szép idő mutatkozik. Már kora reggel megkezdődik a tüzéségi tevékenység. Minden erőfeszítésünk most oda irányul, hogy egy ellenséges nehézüteget, mi reánk nézve igen kellemetlen (jól van informálva állásainkról), megsemmisítsük. Ennek végrehajtására mi, a 4/20-as honvéd és az 1/3-as vartüzérek egy ütege erős ágyútűzet nyitott meg délelőtt 1/2 10 órakor ezen ellenséges ütegre.

A válasz hamar megjött az ellenség részéről. Minden ütegünket tűz alá fogta. Ezen párbaj 1/2 12 óráig tartott, mikor a harc csillapodott, csak a könnyűtüzéségünk dolgozott kisebb mértékben. Ma az egész vonalon erősebb tüzéségi harc volt, ezen majort is, ma hol vagyok, erősen környékezte az ellenséges gránát, olyannyira, hogy ki kellett üríteni.

Este 1/2 8 óra. Kisebb méretű gyalogsági harc kezdődik, miben a tüzéség is közreműködik. Éjjel 2 órakor a harc hevessége teljessé fokozódik. Erősbödik tüzéségi tevékenységünk is. Ezen éjjel parancssal két ízben is az ütegehez kellett lovagolnom.

20-án. Az egész éjjel dülő harc reggel 6 órakor kezd alábbhagyni. De tüzéségünk kisebb mértékben tovább dolgozik. Később az ágyútűz mindkét részről felújul, és tart egész nap. A szép időt felhasználva ellenséges repülő jön fölénk, és Gribowban bombákat dob, hol több lovat megöl. De ezen gépet is elérte a végzet, ágyú- és gépfegyvertalálat folytán megsemmisült.

Ütegünk állása mind veszélyesebbé kezd válni. Délután egy ellenséges nehézüteg (a szokott) oly alaposan belövi ütegünket, mire még ez ideig példa nem volt. Két lövedék egyik ágyunk elé csap le, minek ereje a 28 métermáza súlyú ágyút felfordította, és a lövedékkocsit is megromgálta. Szerencsére emberéletben kárt nem szenvedtünk.

Ostruzza majort, honnét tegnap kiköltözni kellett, ma erősen lövik. Este járőrharckok vannak, az éj elég nyugodt.

21-én. A mai nappal bevonultam csapatomhoz. Ütegünknek újból állást kellett változtatni (már harmadszor), mert Salowa községnél állásunk tarthatatlan. Szép, meleg idő van, egész nap ágyúharc hallható, mi csak este szűnik meg. Az éj folyamán nem történik különös változás. Csapataink lovai kiadatnak munkára a civileknek. (Gazdasági munka.)

22-én. A mai nap csendesebben telik el. Délelőtt 9 órakor ütegünk a luznai templomot lövi, minek tornyát az ellenség megfigyelésre használja, és egyúttal géppuskafészek is. Az eredményt három lövéssel elérjük, a torony megszőnik.

Csapterősítések folyton jönnek, főleg németek a struzai állomásra. Ez jelent valamit minden bizonnyal.

23-án. Már kora reggel megkezdődik a tüzerharc, nem is szünetel egész nap.

Átkozott hely ez!

Harmadik állásunkat is belötte az ellenséges tüzéség, gránátjai egészen az ütegeben csapódnak le. Ugyancsak más üteget is elkergetett az állásból. Ami pedig a legszebb, ütegünk munitiókészlete kifogyott, hallgatnunk kell.

Éjjel 11 órakor az ellenség erősen kezd támadni, ez tart másfél óra hosszat.

24-én. Az előttünk fekvő frontészlet ma csendes, csak messzebről hallható harci zaj. Többfelé égnek a falvak és helyiségek, mit a becsapódó lövedékek okoznak. Már nincs szükség házra, a tél elmúlt, így gondolja az ellenség és mi is. Megkezdődik a nagyobb fokú pusztítás mindenfelől. A német csapatok egyre özönlenek. Este kisebb harcok.

25-én. Reggel ágyútűz kezdődik, mi nem tart soká. Munitiónk még most sincs, minek hiányában hallgatnunk kell. Szép idő van, messzebről hallatszik ágyúzás. Élelmészünk, mióta itt vagyunk, mondhatni, kiűnő, sőt pazarnak mondható. Enni-inni van bőven, csak kenyérben van kis hiány, de ezt szó nélkül nélkülözhetjük.

Ma vasárnap van, az időt játsszással töltjük a falu asszonyaival és lányaival, kik már egészen megbarátkoztak velünk.

26-án. A szép időt már kora délelőtt felhasználva egy ellenséges (francia) gép jön, mit ágyú- és gépfegyvertűz fogad részünkről. Egy német repülő észrevéve üldözni kezdi.

Még a délelőtt folyamán erős tüzerharc keletkezik mindkét részről. Az ellenséges tüzéség Salowát, hol fogataink és tréneink vannak beszállásolva, erős tűz alá fogja. Egy színbe, hol több mint száz ló van, két gránát csap be. Több lovat tönkretesz. Erre aztán volt futás és fejtelenség. Az ágyúzás estefelé csökkent.

A német sógorok felvonulása megkezdődött az állásokba. Egész éjjel gyalogság és tüzérség vonul fel, és pedig úgy, mintha mulatságra mennének, dallal, fütty- és muzsikaszóval. Egyáltalán igen vigíjük. A barátkozás erősen folyik köztük és a mi csapataink között. Az autók is száguldoznak magas rangú német tisztekkel. Itt nagyobb dolgok fognak történni rövidesen!

27-én. Csendesebb nap, az ellenséges ütegek hallgatnak, annál nagyobb a repülőtevékenység. Délután és este folyton a német tüzérség vonul fel, úgy látszik, itt a fő szerepet tüzérségünk fogja átvenni, és olyvalami fog történni, mire még háborúban példa nem volt. Egy német tábornok szavait idézem: „Az ellenség erősen kiépített állásainak 24 óra alatt a kezünkben kell lennie gyalogsági támadás nélkül.” Pedig ez csakugyan nehéz dió! Éjjel erősebb járőrharcok vannak.

28-án. Az idő hűvösebbre fordul, erős repülőtevékenység van mindkét oldalról. Orosz, francia, német, magyar gépek szelik a levegőt, mit mindkét oldalról az elhárító ütegek erősen ostromolnak. Ugyancsak már délelőtt erős tüzérségi harc keletkezik.

Csapataink elhelyezése folyik erősen, hogy a németek is helyet kapjanak, szóval összetömörülnek.

A tegnapi nappal már negyedszer oltottak be bennünket tífusz ellen oly alaposan, hogy majd a frász kerülget, olyan beteg vagyok. A 10. honvédezed, mely már hónapok óta itt harcol, a salowai templom mellett egy szép emléket állított fel a következő felírással:

„Mit elfeledtek a századok, ne mossák el az évek! Itt harcoltak a hazáért a 10-es honvédek.”

Az éj nyugodtan telik, messzebről hallható ágyúzás.

29-én. Szép, napos idő, a repülők már 5 órakor megkezdik a munkát. Ütegünk a délelőtt folyamán erősen lő. Ma jön állásba a németek 21 centiméteres ágyúja is. Szép példány! Rengeteg tüzérség jön! Éjjel erősebb harc van.

30-án. A csapatok felvonulása egyre tart éjjel-nappal. Reggel már 1/2 8 órakor megkezdődik a tüzérségi harc, főleg belövő lövések, mi tart késő délutánig. A lövedékpótlások folyton jönnek. Ma két ágyúnk sokat lőtt ugyancsak. 400 lövedéket kell elhelyeznünk a két ágyúhoz. Ezen rengeteg csapatfelvonulás Rawaruska és a San parti visszavonulásra emlékeztet. Ma állították be két darab 30 centiméteres ágyúnkat is mögöttünk.

Szomorú nagyon, de hírül kaptuk, hogy első szállásunk két ágyúját, [melyek] Zborowiczéről Giczkovicára lett[ek] helyezve, ellenséges találat érte, emberben és lóban veszteséget szenved[tek].

A németek bombavetőiket is beállították már, hogy a tüzükkel a bűzbombákat is megszagoltassák. Éjjel ugyancsak van csetepaté!

A legnagyobb készülődések közt fejeződött be április hó.

1915. május hó.

1-én. Igen szép nappal kezdődik a május.

Reggel 6 órakor összes tüzérségünk előkészítő tüzelést kezd. Csak most látható, mily rengeteg tüzérség le lett részünkről összpontosítva. Az ellenséges tüzérség ugyancsak válaszol. Körülöttünk mindenütt német tüzérség, most már együtt harcolunk. Mióta fél ütegünk ezen állásba jött, folyton a legnagyobb veszély kerületet bennünket az ellenséges tüzérség részéről. Parancsnokunk, a hírhedt Woda F. hadnagy, noha erre parancsot kapott, mégsem változtatott állást. És ez a mai nappal megbosszulta magát. Déli 12 órakor egy ellenséges nehézgránát épp a fedezékbe csapott, hova embereink menekültek. Ekkor mint Geschützführer lettem beosztva az ágyúhoz, mi elég kellemetlenül hatott reám.

Még ezen délután a polnai kápolna mellett 3 halottunkat a legnagyobb végtisztességgel eltemettük.

Összes tüzérségünk kisebb mértékben egész éjjel dolgozik.

2-án. Gyönyörű szép, emlékezetes nap a mai, ma kell az offenzívának kezdődni, de hogy végződik majd? Reggel 6 órakor az egész éji gyengébb tüzelés után tüzérségünk a Tamow-Gorlice-i 40 kilométeres vonalon, hol 2000 ágyúnk áll, erősebb tüzelésbe fog. Így tart ez 8 óráig reggel.

De mi ez?

Az ellenséges tüzérség, melytől már úgy rettegtünk, a mai napra, mintha nem léteznék, hallgat. Az ellenség legerősebb fészke Gorlice és a Püski hegy, utóbbin egész várszerű erődítmény van, hova a tüzet legjobban koncentráljuk. (Ütegünk is, miért dicséretet is kapunk a tábornoktól.)

8 óraker az összes tüzérségünk parancsot kap – löni, amint csak lehet! Ekkor kezdődik az általános támadás. Ha a pokolnak minden fúriája koncertet kezdett volna, ezen harci zaj mellett, mi itt van, semmivé törpül. Ilyenre példa még háborúban nem volt. A mindenféle kaliberű ágyúk robajához mögöttünk az oroszok rémei, a 30 1/2-esek böngöztek. Az ellenség részéről nem hallani egy ágyúlövést sem. Ez örömmünkre szolgál, nyugodtan dolgozunk.

Délelőtt 1/2 10 óraker már értesítést kapunk, az ellenség szalad. Ekkor már könnyűtüzérségünk készen várta a parancsot az utánnyomulásra. Lövésaink ekkor már a menekülő ellenségnek szóltak csak.

Délelőtt 10 óraker a német gyalogság már Staszkwókat elfoglalta, ugyancsak Gorlice és a Püski hegy is kezünkbe jutott. Már a foglyok özönlenek vissza, kiknek a száma a 12 000-t meghaladja. Tüzérsége is mind a kezünkbe jutott, mely sokat bosszantott bennünket, de megbosszultuk legalább tegnap elesett bajtársainkat. Délután már az orosz sereg irtózatosan megvert maradványai menekültek mindent hátrahagyva. A két ágyú több mint 400 lövést adott le ma. Alaposan kellett dolgozni.

És hála, a nagy nap sikerült fényesen. Eszembe jut a német vezér szava, nem 24, de pár óra alatt elérte célját. Csapataink most már erővel nyomulnak az ellenség után, ezen a napon 15 kilométer haladást tettek előre. Késő délután a tüzelést már be is szüntettük, miután lövésaink már nem érheték az ellenséget. És ezen erős nap után pihentünk kissé, mert elég volt egész nap a 40 kilogramm súlyú lövedékeket emelgetni embereinknek.

3-án. Csapataink az ellenséget üldözve további menekülésre kényszerítik, megállni nem hagyják. A foglyok egyre szaporodnak. A falvak égnek, mit leginkább a menekülő ellenség pusztít el. Míg még a mai nap is pihenőben maradtunk, hogy újult erővel foghassunk az üldözéshez.

4-én. Reggel 6 óraker végre mi is megkaptuk az előrenyomulási parancsot. Fél ütegünk Luzsány falun keresztül nyomul előre. Itt is az ellenségnek rendkívül erős állásai voltak. De most látjuk, mit végeztek ágyúink. Borzalmas látvány, mindenfelé orosz hullák hevernek. Tovább menetelünk. Zaguzsana falun át mindenütt volt orosz állásokon keresztül vezet utunk, de mindenütt csak a pusztulás képe. Az ellenség minden felszerelési tárgyát az állásokban hagyta.

Ép házat találni nem lehet sehhol, leégve vagy lerombolva minden. A civil nép mindenétől megfosztva, még csak ez a rémséges. Az orosz foglyok mind nagyobb csapatai özönlenek vissza, köztük a sok sebesült. Ma is erősen megy az üldözés részünkről. Biecz városka előtt állásba megyünk, de már késő, mert lövésaink nem érnék el az ellenséget. Így a városon keresztül menetelve új állást keresünk, de már itt is két lövés leadása után a tüzet beszüntettük, az ellenség továbbállott.

Itt a városban az ellenségnek nagy raktárai voltak, nagyon sok élelmiszer, zab, széna került a kezünkre. Az ellenség itt már egész otthoniasan érezte magát, a civil népet is ellátta bőségesen élelmiszerral. Igen sok lisztet hagyott hátra. Míg csapatai sárhoz hasonló kenyeret ettek, addig a civileket kaláccsal tartotta, miből most nekünk is bőven jut. Itt már mindenütt orosz berendezkedés volt, orosz papok működtek, hogy a népet áttérítsék. A városhoz közel fekvő petróleumforrást és finomítót az ellenség fölgyjította, hatalmas láng- és füstoszlopok emelkednek a levegőbe. Itt is tart az ellenség üldözése, és erősebb harc hallatszik.

5-én. Délelőtt Bieczet elhagytuk, s egy öt kilométerre levő majornál lágérbe mentünk. Erős harc folyik ma is, ágyúink erősen dolgoznak, a gyalogság is folyton harcban áll, az ellenség hátrál folyton a legnagyobb veszteségek között. Hiábavaló azon szándéka, hogy csapatainkat némileg visszatartsa, s hogy a közel fekvő Jaslo városban levő raktárait megmentsse, és az itt levő folyón csapatai visszavonulását fedezze. Ezenkívül itt már a terep is sík, és csak nagyobb katasztrófa számíthat. A heves harc éjjel sem szünetel.

Az ellenség Daysicki majornál két tűz közé került, és véres vereséget szenvedett. Csapataink és a németek trombita- és dobszó mellett dobták ki az állásból és üzték tovább. Úgy látszik, az orosz seregre ezek a vereségek döntőek lesznek.

6-án. Hajnalban 1/2 4 óraker tovább menetelünk Jaslo irányába. Ezen várost csapataink még a délelőtt folyamán elfoglalják, és az ellenséget tovább üzik. Miután az ellenség a városnál levő Wisloka folyó hídjait és a vasúti hidat is felrobbantotta, átkelésünk nehezebben megy. Különösen a nehéztüzérségé, mert az elég tekintélyes folyót úgy kell átgázolni. Az ellenség itt is sok élelmiszert hagyott vissza.

Ütegünk Jaslo előtt 4 kilométerre állásba ment és tüzel. Délután erősebb gyalogsági harc fejlődik, az ellenséges tüzérség maradványa a város fölé kezd srapnelezni.

De hiába!

Itt sem tarthatja magát. Az éjjel folyton marsolunk, irány: Tarnow. A harc éjjel is tart.

7-én. Állásba megyünk rövid időre, de az ellenség innét is hamar tovább áll, mi pedig utána! Ez csak az igazi háború!

8-án. Reggel battériánk és divízióink egyesült, és tovább menetelünk Szebien–Abecuki–Sjednice városkán keresztül. Az elmúlt éjjel az ellenség jól visszavonult, de csapataink folyton a nyomában vannak. Noha minden híd megsemmisült ... de ez nemigen gátol bennünket az utánnyomulásban. Az épen maradt faluk népei díszkapuval és zászlódísszel fogadják csapatainkat. (Több mint bizonyos, az ellenséget is így fogadták.)

Bajabzegei faluban ütegünk állásba ment, itt délután heves harc keletkezik, tekintélyes számban levő tüzérségünk erős tevékenységet fejt ki, úgyszintén a gyalogságnak és a gépfegyvereknek is alapos munkája akad. Ezen harc késő délutánig tart, de teljesen éjjel sem szünetel. Mint hírül jött, itt egy cseh csapat megint remekelt, az ellenséget előbbre eresztette. Szerencsére komolyabb következmény nem lett.

9-én. Reggel borult, esős idő, s tüzérségünk, melynek már 6 óraker akcióba kellett volna lépni, csak később kezdhetette meg a működést. Később az idő kitisztultával összes tüzérségünk heves tüzeléssel az ellenséget kimozdítja állásából, csapataink követik. Sok élelmiszer marad itt is a civilek birtokában, különösen fehér kenyér, mit árusítanak.

Előrenyomulásunk alatt már több ízben nagyon feltűnő szép és nagy sírokat hagy vissza az ellenség. Csapataink reájöttek, hogy ezek alatt az ellenség által el nem szállítható fegyverek és munitió rejlik. Természetesen ezek mind felbontásra kerülnek.

Nagy örömet keltett csapataink között azon hír, hogy a duklai szorostól Tarnowig 180 000, Varsó körül pedig 190 000 sebesületlen fogoly, azonkívül sok ágyú, rengeteg fegyver és gépfegyver jutott kezünkre. A mai nappal itt is számos fogoly jutott kézre. Az éjet itt az állásban töltöttük.

10-én. Reggel 1/2 6 óraker ismét továbbmenetelünk, az idő esős, kegyetlen, szeles, hideg. Utunk Krosno város mellett vezet el, és tovább Gorcsin át.

Ezen városka a pusztulás Szodomája teljesen, a tűzvonalba esett, itt a legerősebb állásai voltak az ellenségnek. Minél előbbre hatolunk, a látvány annál szomorúbb és ijesztőbb. Az orosz elesettek hullái hevernek mindenütt. Erre még jobban megújulnak a fegyvererdők, mit a magát megadó ellenség a földbe tűzdelte. De a civil nép is sajnálatra méltó helyzetbe került.

Tovább menetelünk Kombarnia felé, itt hegyes és erdős vidékre jutunk. Itt az ellenség még megmaradt ágyúit is visszahagyta. Nem tud megállni sehol. Ma vagy 25 kilométert meneteltünk Domabodzig, itt egy majorban megszálltunk.

11-én. Hűvös, de szép napos idő. Reggel 5 óra. Tovább menetelünk, és Domabodztól öt kilométerre ütegünk állásba megy. Itt előttünk elég csend van, csak messzebről hallható ágyúzás. A fogolyszállítmányok folyton jönnek. Innét tovább menetelve Borsozsován át hat kilométerre egy erdőben foglalt ütegünk késő délután állást, honnét az öt kilométerre levő ellenségre tüzet nyitottunk meg. Az éjet is ezen állásban töltöttük.

12-én. Reggel 5 óraker ütegünk megkezdette a tüzet. 8 óraker parancsot kaptunk az előrenyomulásra, és Jawornikon keresztül tovább meneteltünk. Az ellenség gyors tempóban menekül, elég követni. A mai nap egy óra megszakítással 30 kilométer utat tettünk meg Abanasharz faluig, hol csapataink utolérték az ellenséget.

Könnyű tüzérségünk és divízióink második ütege azonnal tüzelni kezdett, az ellenséges tüzérség is azonnal válaszolt. A harc másfél óráig tarthat, mire besötétedik, újból kezdi a hátrálást az ellenség.

Napközben a hőség nagy, port eleget nyelünk, csak az orosz ne lássuk Galíciában. Ezen utakat már mind megjártuk a mi visszavonulásunk alatt. Az ellenség berendezkedése itt már teljes volt, számított mindezek megtartására. Az éjet itt Manasztazon töltöttük.

13-án. Borult idő, reggel 7 óraker továbbindulunk innét Kanczuga város alá, hol a további parancsig ütegünk állásba megy. A hegyes vidék itt már megszűnt, csak dombokból áll. Délután 1/2 4 óraker Kanczugán keresztül tovább menetelünk letérve a rendes útról. Dűlőutakon és szántóföldeken keresztül Ceticicza faluba értünk, hol táborba mentünk. Ma is erősen vonul vissza az ellenség, egy lövést sem lehet hallani, de a nyomait (a tüzeket) mindenütt látni. Az éjet szinte itt töltöttük.

14-én. Reggel 8 óraker abmars, Rozniatow falun keresztül Zsazsitev majorhoz értünk, hol további parancsot várunk. Szép kastély és templom van itt. Fél óra után tovább mentünk Kisillowkán keresztül,

hol a civil nép nagy örömmel fogadja csapatainkat. Itt megint tűzvonalba megyünk, a gyalogság is sietve vonul fel. Mi két kilométerrel előbbre vonulunk állásba, hova maga a generál vezet bennünket ... Itt erős ágyútűzet nyitunk meg, mi tart késő estig. Az ellenség is viszonozza.

Itt már a front egyre szűkül, az erők mind jobban tömörülnek össze, ez az ellenséget lassú mozgásra kényszeríti, úgyszintén a Sanon való átkelés is. Éjjelre a faluban mentünk táborba.

15-én. Szeles eső, utána kiderül. Bateriaink előre megy állásba, ekkor már a többi ütegek munkához fogtak, és ezen erősebb tüzérségi harc tart késő délután is, mihez gyalogsági harc is csatlakozik.

Ma az ellenséges ágyúk hallgatnak. A harc este még jobban fokozódik, az ellenség két nehézágyúval tüzel, de eredmény nélkül. Este 10 órakor a tüzérségi tűz szünetel, csak a gyalogsági fegyverek dolgoznak egész éjjel.

Przemysl felől ugyancsak erős harc hallatszik, úgy látszik, csapataink azt is erősen szorongatják. Az ellenség szeretne megállni, de alig fog neki sikerülni. Állítólag ma hat ágyúnk, mit igen előrevittek állásba, az ellenség kezére jutott.

16-án. Jaroslaw várost az ellenség nagyon megerősítette, többszörös állások, háromsoros drótkadály, mégsem adta meg az ellenségnek azon lehetőséget, hogy két napnál tovább tarthassa magát, és hogy igen súlyos vereséget ne kapjon. Még reggel gyengébb fegyverropogás, utána megkezdődik csapataink előrenyomulása.

Mi Jaroslaw előtt pihenőbe mentünk, hogy munitióval magunkat ellássuk, mert az utóbbi harcok felemésztették.

Ezen harcot jobbra a németek döntötték el, akik furfangos támadással az ellenség mögé küzdötték magukat (ezt nagyszerűen értik!) és a harc, illetve Jaroslaw birtoklása eldőlt. Az ellenség, ki tudott, fegyvereit, felszerelését elszórva menekült sok halott hátrahagyásával.

A város külrésze, hol az ellenség erősen fészkelte magát, gránátjaink által részben leégett, részben romokban hever. Az ellenség tovább üldözzük, az ő utóvédjük és a mi előcsapataink érintkezésben vannak. Ez éjjel sem szünetel.

Amerre csak megy az ember, mindenütt az ellenség által elszórt kézi bombákkal találkozok úgy a szabadban, mint a házakban. Ez nagyon veszélyes, mert csak egy érintés, és már robbanik. Ép ma egy emberünk ilyen által súlyosan megsebesült.

17-én. A várostól keleti irányban ütegünk tűzvonalba megy. Ma megint erősebb tüzérségi harc van, mi tart egész nap. A német repülők erős tevékenységet fejtenek ki, és jelzik az ellenség állását.

A frontunknak ma magas vendége van, Vilmos német császár köztünk jár, minden után érdeklődik, a várost is megtekinti. A harc éjjel sem szünetel. Élelmezésünk az előrenyomulás folytán kissé fogyatékos.

18-án. Reggel csend van, 6 órakor szórványosan hallható ágyútűzés. Repülőink már korán megkezdik a felderítés munkáját, mit az ellenség nem szívesen lát, mert erősen lövöldöz rájuk.

Dél előtt 11 órakor tovább menetelünk, és egy rögtönzött hídon átkelünk a San folyó jobb partjára. Innét keleti irányba még két kilométert menetelve Wastabecsi faluban állásba mentünk, de nem lőtünk.

A falu a pusztulás képét mutatja. Közvetlen a folyó partján fekszik, és itt is erősen elsáncolta magát az ellenség. Sok veszteséggel feladta, halottaiból egész temető alakult. Természetesen itt nekünk is jelentékeny veszteségünk volt. Sok fegyver és lőszer maradt kezünkön.

Tehát az ellenség innét is meghátrált, és csapataink kétfelől a vízen üldözik a már sík, homokos terepen. Délután mi is tovább menetelünk a két kilométerre fekvő Zimbra faluba, hol újból állást foglaltunk. Az ellenség erősen lövi ezen falut, hol tüzérségünk áll, és erős harc kezdődik, mi tart éjjel is.

19-én. Az ellenség itt megvetni készül a lábát. Hajnali három órakor erős támadásba fog, mi részünkről visszaveretett. De ezután sem szünetel, sőt erősödik a küzdelem, mert oly örült fegyver- és gépfegyverkoncert kezdődik, mi az összes eddigit felülmúlja. A fegyverek ropogása egész dobpergésszerűvé fokozódik. Ez tart egy óra hosszáig.

Ezután megkezdődik a tüzérségi harc. Nagyszámú nehéztüzérségünk pokoli tüzet nyit az ellenségre, de ő is erősen válaszol, sőt veszélyeztet bennünket. Ugyancsak a gyalogsága tüzének is erősen ki vagyunk téve, mi kellemetlen. Úgy látszik, itt is makacsul védekezik, hogy tarthassa magát, az erősítéseket egyre jobban vonja be. Itt megint sok árulás történik a civil nép részéről, sok letartóztatásra kerül sor.

20-án. Már kora reggel megkezdődik a tüzérségi tevékenység, mi tart egész nap szakadatlanul. Az ellenség a kapott erősítés után erősen tartja magát már harmadik napja. Délben csapataink támadásba mennek, de csak nehezen jutnak előre. Délután a közvetlen előttünk álló malmot, mi megfigyelőül is

szolgált, alaposan kezdette beszórni gránáttal és srappellel, ütegünk ezáltal nagyon kritikus helyzetbe jutott. Noha az ellenség kevés tüzéséggel rendelkezik, ütegeinket alaposan belőtte. Párszáz foglyot szállítanak be csapataink.

Itt is kitűnt a civil nép gazembersége, az árulás. Az itt levő faluban a bíró lakásáról telefonösszeköttetés volt az oroszokkal. Ezen szolgálatot a bíró fia teljesítette. Érdemeiért megkapta tőlünk a jutalmat, főbe lövették. Éjjel kisebb gyalogsági harcok.

21-én. Borult idő, gyengébb fegyverropogás hallható, később mindkét fél tüzésége akcióba lép. Még a délelőtti folyamán divisiónk visszavonul a Sanon át, és letáborozunk azon célból, hogy munitiókészletünket kiegészítsük. Úgy látszik, nagyobb akció szükséges, hogy az ellenséget hátrálásra kényszerítsük. Az éjet is itt töltöttük. Ezen éjjel az ellenség erős támadásba fogott, ötször kezdett rohamot, de véres fejfel mindannyiszor visszaveretett. Vesztesége súlyos. Csapaterősítéseink jönnek.

22-én. Ma is borult az idő, az eső kezd esni. Délelőtti folyamán ütegünk a további parancsig Titalowicza faluba menetel, mit az ellenség belátva, erős tűz alá fogott bennünket. És csak az volt a szerencsénk, hogy nem srappellel tüzelt, mert akkor megtizedelt volna bennünket. Így is volt alapos futás. Egész nap gyengébb ágyúzás hallható. Éjjel 12 órakor erős támadással az ellenség megkísérli frontunk áttörését, de most sem sikerül neki.

23-án. Szép idővel elértük pünkösöd vasárnapját, melyet ütegünk pihenéssel tölt el. A mai nap csendesnek mondható, gyengébb ágyúzás hallható egész nap. Este már műszaki csapataink vonulnak fel a holnapi támadás előkészítéséhez, a drótkadályok nyírásához stb., mert már tovább nem tűrjük itt az ellenséget, nem packáz velünk. Kisebb harc éjjel is van.

24-én. Igen szép idő mutatkozik a részünkről tervbe vett támadáshoz. Reggel 5 órakor tüzéségünk megkezdte az előkészítést, a „Berta” is erősen küldözi a csomagokat. A harc mind hevesebbé válik, az ellenség tetemes veszteséget szenvedve délelőtti 10 órakor már meginog, megkezdte a visszavonulást. Vitéz csapataink a németekkel a nyomában. Itt is sok fogoly, fegyver és ágyú marad a kezünkön. Ütegünk Wies falun keresztül szinte előrenyomul, s ettől 3 kilométerre újból állásba megy, de ekkor már az ellenség lőtávolon kívül van. Wiest tüzéségünk teljesen rommá lőtte.

Innét tovább menetelve Ostorz faluba, hol az ellenségnek erős fészke volt, de tüzéségünk és a németek itteni bravúros hábatámadása ismét eldöntötte a harcot. Ezen faluban tekintélyes tüzésége volt, és a németek cselét észre nem véve, még akkor is dolgoztak, mikor már hátulról lőtték őket. Menekülésre nem is gondolhattak. 23 ágyú jutott épp állapotban a kezünkre. A falu a pusztulás képét mutatja, az orosz állások tele vannak halottakkal. Ütegünk itt állásba jön.

25-én. Már kora reggel heves harc kezdődik, jó idő van, mi sokat segít a harcok előremenetelésénél. Még 10 órakor nehézágyúval veszélyeztetni az ellenség ütegünket, és még délelőtti ez is a kezünkbe jut... Estefelé már újból jönnek a foglyok, kik sok gépfegyvert húznak magukkal. A tegnapi harcok folyamán itt 12 000 jutott kezünkre. Halottakban ma is sok a vesztesége. Divisiónk ugyancsak előre vonul, és az éjet táborban töltjük.

26-án. Reggel 1/2 4 órakor ütegünk tovább menetel, a San folyón újból átkelünk, s vagy hat kilométer menet után Lazsic majornál ütegünk állásba megy. De innét pár lövés leadása után újból előre megyünk déli irányba, Dunkowicze falun keresztül vezet utunk. Ezen falu is a nagyobb harcok képét mutatja, sok orosz halott fekszik temetetlenül, bármire néz az ember. A mai nappal erősen vonul vissza az ellenség.

Délután egy erdőben ütegünk állást foglal, de lövésre nem kerül sor. Jaski faluban lágérbe megyünk. Tudtunkra jött, hogy csapataink Przemysl várát körülfojták, tehát ott is szorul a muszka. Ugyancsak tudtunkra adatott, hogy az olással is megkezdődött a harcunk, tehát egy ellenséggel több, pedig már ez is elég volt. Délután erősebb üldöző harcok voltak, ellenben az est elég csendes.

27-én. Hajnalban 3 órakor ébresztő van ütegünknek, és 4 órakor tovább kellett volna menetelnünk. De újabb parancs folytán még délután is itt vesztegelünk. Már kora reggel északi irányból heves ágyúzás hallható, mi egész délelőtti tart. Délután 6 órakor ütegünk előre vonul, és Dolwarck-Olwinecz falvaknál állást foglal. Éjjel gyalogsági harcok hallhatók, úgy látszik, az ellenség megint megállt.

28-án. A mai nap is ezen állásban vagyunk. Egész nap heves harc tombol, csapataink megkísérelt előrenyomulása nem sikerült. Éjjel az ellenség támad, de balsikerrel. Amerre néz az ember, a falvak mindenütt lágokban állanak.

29-én. Borult, esős idő, mi ugyan a nagy szárazságban nem árt. Tüzérségünk kora reggel megkezdte a szokott munkát. Most már a falvakból a civil népet kilakoltatják csapataink, mert mindig több árulásnak jönnek nyomára. Tegnap is kettő került felakasztásra és egy agyonlövésre, ki épp munitiók vonatunk előtt rakott tüzet, és ezen jelle az ellenséges tüzérség rögtön lőtt.

30-án. Újból megkezdődik a szokásos harc, az orosz tüzérség ugyancsak dolgozik, de nem sok sikerrel. Innét jól látható, amint tüzérségünk Przemysl egyik keleti erődjét hatásosan lövi. Az elmúlt éjjel megint remekelt a 20. polyák ezred, kik előttünk voltak állásban. Az orosz támadott három ponton, ők meghátráltak, így a németek négy ágyúja ellenséges kézre került. Szerencsére a német tartalék hamarosan akcióba lépett, és a négy ágyút visszafoglalták. Délután ezen állást elhagytuk, és jobbra húzódva foglaltunk újból állást, hol nagyobb számú tüzérségünk lett összpontosítva.

31-én. Reggel 5 órakor tüzérségünk megkezdte a belövést. Az ellenség hallgat. Itt elég közel állunk az ellenséghez, alig 3 kilométerre. A délben terembe vitt támadásunk elmarad. Éjjel sem szünetel a harc.

1915. június hó.

1-én. A hó első napja igen szép idővel köszönt be, erős meleg nap, de máskülönben is meleg napunk van. Már hajnali 2 órakor megkezdődött a harc mindkét részről erős tüzérségi támogatással, mi mindjobban erősödött. Ütegünk állását egy ellenséges üteg erősen veszélyezteti, még délelőtt folyamán két sebesültünk is lett. Ezen harc tartott este 7 óráig oly erővel, mi megközelíti a nevezetes május 2-át. Délután folyamán az ellenséges nehéztüzérség oly tüzelés alá fogja ütegünket, hogy már a legrosszabbra voltunk elkészülve. Azon szándékunk tehát, hogy a mai harcban az ellenséget kidobjuk állásából, füstbe ment. Az oroszok itt igen összeszedték erőiket.

Éjjelre ágyúinkat előkészítettük a felrobbantáshoz is, ha az ellenség betörne. Éjjel 1 órakor újból páratlan harcot kísérelt meg az ellenség, de komolyabb eset nem történt. Ma előfordult, a 2. ütegünknel, hogy az ekrazit gránáttól a cső szétrobbant. Szerencsére nem történt komolyabb baj ezáltal. A mai nappal az ellenség kivételképpen 18 centiméteres gránátokkal tisztelt meg bennünket.

2-án. Már reggel 4 órakor Przemysl irányából erős harc hallható, itt a délelőtt elég csendes. Az ellenség makacsul védekezik, hogy jobbszárnyát valahogy menthetné. Ezért éjjel-nappal kísérletezik ellentámadással, de eredménytelenül. Délután 6-7 óra közt az eső erősen kezd esni. Ezt a 39. hadosztály felhasználja, támadásba megy át meglepően, és sikerül néki némi sikert elérni az ellenséggel szemben. Az éj folyamán kisebb harcok.

3-án. Szép, napos idő, már kora reggel úgy az ellenséges, mint a mi repülőink járnak. Gyengébb ágyútűz hallható.

Reggel 8 órakor jött azon öröndetes hír, hogy csapataink Przemyslt hajnali 2-3 óra közt elfoglalták.

Délelőtt 11 órakor élénkebb ágyútűz mindkét részről. Az éjszaka csendesebben telt el.

4-én. Nagyon szép nyári nap mutatkozik, mit a repülők felhasználnak, és azok zúgásától hangos a vidék. A vonalon egész nap csak kisebb ágyúzásra szorítkozik a tevékenység. Este 1/2 10 órakor a 39. hadosztály előtt hevesebb fegyvertűz, de minden változás nélkül. Az éj csendesnek mondható.

5-én. Borult idő. Mint tegnap, ma is csak gyengébb ágyúzás hallható. Miután az én ágyúmnak baja történt, javításba kellett vinni Jaroslwba. Így délben útra keltem, és a 30 kilométeres utat megtéve este 1/2 8 órakor a városba érkeztem. Igaz, hogy ezen idő alatt bőrig is áztunk.

A városban már rendes forgalom van, a vonat közlekedik. Katonáinkkal és foglyokkal zsúfolt a város, minden munkát orosz foglyok végeznek. Épp ma érkezett be Przemysl alól a németek két darab 42 centiméteres ágyúja, hatalmas szörnyetegek.

6-án. A mai napot a város megtekintésével töltöm. Szép város, a vasúti állomás romokban hever. A kereskedelem is kezd újból megnyitni, csak drága minden. Az ágyút itt javítani nem tudják, továbbküldik Pilsenbe.

7-én. Délelőtt az ágyút az állomásra vitetem, hol vonatra rakják, én pedig embereimmel bevonulok az üteghez.

8-án. Itt elég csendes nap van, csak messzebről hallható ágyúzás, az éj is nyugodt. Igen melegnek vannak.

9-én. Szintén minden különös nélkül telik a mai nap, olykor egy-egy ágyúlövés hallható. Mindkét részről repülők tevékenykednek. A csapatok egyre vonulnak fel megerősítésre. Éjjel a 39. hadosztály rajtaütést kísérel meg, így harc fejlődik.

10-én. Tőlünk balra hallható ágyúzás, itt ma is csendes a nap. Az időt legtöbbször alvással töltjük. Estefelé német repülők végzik felderítésüket, főleg a jól elrejtett tüzérséget keresik, mit jelekkel mutatnak. Éjjel sem változik a helyzet.

11-én. A forróság mind nagyobb. Itt ma sem változik a helyzet, csend van. Nekünk pedig már unalmas a hosszabb ittenlét. Jobb szeretnénk már az orosz teljesen kiűzni Galíciából. Állítólag holnap kezdődik újabb támadásunk. Az éjjel ő kezdett támadni, de semmi eredménnyel. Ma megint cholera ellen oltottak bennünket, mi igen kellemetlen fájdalmat okoz.

12-én. Kora reggel a balszárnyon heves ágyúharc kezdődött, mi tart egész délelőtt ... Támadásunk, mi tervbe volt véve mára, elmaradt. Újabb holnap reggel kezdődik. Az ágyúzás este is tart. Éjjel 12 órakor az ellenség kezd támadni 2 óráig. Négy rohamot csinál, de mind a négyyszer véres veszteséggel veretik vissza.

13-án. Vasárnap. Borult idő. Reggel 4 órakor nagy számú tüzérségünk a németekével együtt, melyben minden caliber képviselve volt, megkezdte a tüzelést, mi semmiben sem maradt alul a május 2-ánál. Ezen tűz tartott 1/2 9 óráig. Közben a gyalogság is megkezdte a működést. Ennek már az ellenség sem bír ellentállni, megkezdte a visszavonulást. Sok fogoly és gépfegyver jutott kezünkre, a foglyok közt sok a sebesült és a tiszt. A heves ágyúzástól az idő kitisztult.

Délután 3 órakor ütegünk előre vonult Hliszovicz falu alá, hol állásban voltunk. Előre menve vagy három kilométert Zatzci falu előtt újból állásba mentünk.

Az egész vidék ég, mintha semminek sem szabadna épen maradni. Az éjet az elhagyott harctér színhelyén töltöttük, hol borzalmas, undorító látványban volt részünk. Az elesettek hullái, melyek már hétszám heverhetnek temetetlenül, teljesen feloszolva, millió s millió rovarról nyüzsgve oly dögletes bűzt terjesztenek, mit nem bírunk kiállani. És a temetéshez kell előbb fogni. Az ellenség egész Krakowicéig vonult ma vissza. Az éj csendesen múlt el.

14-én. Ütegünk Gojniczén van állásban. A délelőtt kisebb harcokkal telik el. Délután azonban heves harc folyik Krakowicéért, hol az ellenség erősen tartja magát. De hiába, innét is tovább kell vonulnia. 3 órakor csapataink bevonultak.

A mai nappal nekem is kijutott a veszélyből, a legnagyobb golyózápör közepette kellett belovagolnom a bevezető úton, mint a zápor, röpködtek a golyók, és véletlen szerencse, hogy épen menekülhettem. Az ellenség este újból megkezdte a visszavonulást. Csapataink üldözik. Az éj harc nélkül telt el.

15-én. Ütegünk ma előrenyomul, és elhagyva Krakowicét, állásba megy. A harc ma nagymértékben lángolt fel, mi tart egész nap. Az ellenség ma is nagy vereséget szenvedett, és fel kellett adnia állásait. Különösen nagy veszteséget szenvedett Sednica falunál, hol frontba mi, oldalról pedig a németek támadták őket, és mind foglyul estek. Este a harc megszűnik, csapataink üldözik az ellenséget. Divízióink a faluba vonult, hol az éjet is töltöttük.

16-án. Reggel 7 órakor ütegünk szinte előre menetelt, mert az ellenség az éj folyamán erősen tovább állott. Utunk Kahanowszka-Nahasuch és Libanow falvakon vezet keresztül Niemirow felé.

1914-ben itt kaptuk a legnagyobb vereséget, most visszaadjuk az ellenségnek. Vagy 15 kilométert menetelve Ferblen faluban várunk a további parancsra. Azt lehet mondani, erre a földet nagyon szépen be vannak vetve búzával, rozssal, árpával, zabbal. Természetes, ez már mind az orosz berendezkedést mutatja. A falvakban a felírások már cirilbetűsek, a falunevek megváltoztatva. Legalább 25 kilométert vonult vissza az ellenség, ma is csak az üldözés folyik. Az éjet a fenti faluban töltjük.

17-én. Ma ütegünk egész nap menetel, de az ellenség is ugyancsak megindult. Több mint húsz kilométer utat tettünk meg ma. Noha erre már csak homoktengerben járunk, mi lovainknak nagyon fáradtságos. Este Wierzbiana falunál állásba ment ütegünk, itt már az ellenség megint időt akar nyerni, hogy visszavonulását fedezhesse, és Lemberg is a veszélyben forog. Bár ágyúval kezd lőni, de hamarosan beszünteti, miután tüzérségünk érezte hatását. Az éjet itt töltjük.

18-án. Fenti falunál állást változtatott ütegünk. Sikerült az ellenségnek megállani, noha sokba került neki, és hisszük, nem sokáig tarthatja magát. Tüzérségünk az egész vonalon megkezdte a munkát, mi csak az est beálltával szűnik meg.

Éjjel 12 órakor ő kezd erős támadásba, ez tart 3 óráig, de támadása kudarcot vall. Ugyan már néki mindegy bármit csinál, veresége teljes. A falvak lakossága erre már mind az ellenséggel megy, vagy mi feltehető, magával hurcolja, állítólag állásai munkálatainál használja őket. De a zsidó lakosság többnyire mind visszaszökik, kik cseppet sem óhajtják az orosz uralmat, ellenben nekünk nagy szolgálatot tesznek fontos bemondásokkal.

19-én. Szép nap mutatkozik. Már reggel 4 órakor tüzéségünk megkezdí a tüzet az egész vonalon. Az ellenség itt is erős, már előre elkészített állásban várja a támadást. Különösen kedvez neki a dombos-erdős vidék.

De hiába!

Tüzéségünk hatásos tüze már délelött 9 órakor megingatja, és ha lassan is, megkezdí a visszavonulást. És újból azt tapasztalhatjuk, ha ily erős állásban csak ily rövid ideig bír maradni, akkor már vége az ellenállásának.

Itt is nagyon sok fogoly, ágyú, fegyver és gépfegyver a zsákmány.

Délután csapataink a rossz utakon megkezdik az előrenyomulást. Mindenütt a vidéken tavalyi szerencsétlen visszavonulásunk (vereségünk) nyomait látjuk. Különösen a sok sír, melyek mind hatalmas fakeresztekkel vannak ellátva. Nem tudjuk, ezt az ellenség-e vagy a civil nép állította.

Csapataink zene-, trombitászó és dörgő hurrá-kiáltások közt vetik ki az ellenséget még makacsul tartott állásából, kik mind foglyok maradnak.

A mai nappal oly közel kerültünk a gyalogsághoz, hogy veszteség nélkül ki sem kerülhattük. Ugyanis kapitányunk könnyebben, Franke hadnagy súlyosan megsebesült gyalogsági golyótól, és lovainkat is több találat érte. Este 8 órakor kezdett a harc elcsendesedni. Az éjet Chytrajka faluban töltöttük ...

20-án. Reggel erős záporosó. 8 órakor ütegünk előrevonul, és állásba megy Nohosenka falunál. Itt az egész falu környéke, még a templom is erősen kiépített állása az ellenségnek. Tüzéségünk azonnal megkezdette az ellenséges állások lövését, egyúttal a gyalogsági harc is tart.

Délután az ellenség rohamoz, de visszaveretik, noha polyák ezredeink meginognak az ellenség által harcba vetett kozákok rohamai előtt. De tüzéségünk jól irányzott srappellesője meggátolja sikereiket.

Mint látszik, az ellenséges tartalék erők fogynak, mikor már a kozákjait küldi gyalogrohamra. Az itt húzódó erdőség is erős fészket nyújt az ellenségnek, és csak jobbára tüzéségünknek kell innét is kiűzni. Bebizonyul ezen harcokban, hogy tüzéségünk mily nagy szolgálatot tesz, és ezért aránylag oly csekély a veszteségünk. Az ellenséges rohamnál többszáz fogoly marad kezünkön. A falvak, mik a vonalba esnek, mind égnek.

Az ellenséges tüzéség egész estig lő, éjjelre vártuk az oroszok újabb támadását, de nem következett be. A gyalogsági harcok tartottak egész éjjel.

21-én. Borult, esős idő, a harc tart tovább. Az ellenség erős állását, mi egész technikailag van berendezve, szívósan védelmezi. A borult idő gátolja tüzéségünk munkáját a rossz kilátás miatt.

A délután folyamán mindkét fél tüzésége fokozottabb munkába fog, úgyszintén a gyalogsági harc is megkezdődik, mi az ellenséget kiveti állásából estefelé, és visszavonulásra kényszeríti. Az ellenséges nehéztüzéség ma megint úgy belötte üteg- és löszerállásunkat, hogy többször helyet kellett változtatni.

22-én. Az eső esik, mi egész délelött tart. Csapataink erősen nyomulnak az ellenség után, mely gyorsan vonul vissza. Ma is örvendetes hírt kaptunk. Lemberg ma hajnali 3 órakor elesett, s csapataink bevonultak. Ennek bevételénél örökös dicsőségre tett szert a kassai 34. gyalogezred, mely a legnehezebb feladatokat oldotta meg. Ütegünk ugyancsak előre megy vagy száz kilométert, és Zolkiew városka előtt (innét Lemberg 25 kilométer) munitióhiány miatt letáborozik. Itt már újból sík terület van.

23-án. Lemberg felől ágyúzás hallható, csapataink jobbára előre nyomultak, mi ma is itt pihenünk. Este a balszárny felől erősebb ágyúzás hallható. Én 18-a óta gyengélkedem holmi kelevényekkel. Kellemetlen.

24-én. Reggel tölünk balra tüzéségi és gyalogsági harc hallható, állítólag az ellenség frontunkat 8 kilométerre visszanyomta ... Délután 1 órakor divízióink oldalt egy kilométerre állásba vonult. Napközben erősebb zivatar van.

25-én. Reggel ütegünk északi irányba újabb állást foglalt, de még délelött folyamán többször előbbre vonult állásváltoztatás céljából.

Újabbán Zamosi faluban foglaltunk állást, hol még reggel az ellenség tanyázott. Ezen harcokban az ellenséges vonal újból át lett törve, és most a balszárnyát a legnagyobb veszély fenyegeti.

Fő célunk most az, hogy ezek ki ne menekülhessenek kezeink közül. A harc folyik egész nap, az ellenséget, mely megint erős állásban volt az erdőben, gyalogsági rohamunk kidobta állásából, noha ő támadott.

Ütegünk újból előre megy Lubela faluig, hol egészen a gyalogsági vonalban foglal állást, és hatásos tüzet ad az ellenségre. Az éj elég csendes.

26-án. Ma nem hallható harci zaj, az ellenség meghátrált, itt sem védte meg az erős erdei állása, hol remekül el volt sáncolva. Merre visszavonult, a hidakat felégette, az utakat megrongálta. Ezután mi is Brztán falun keresztül előrenyomulunk, és egy erdőben Szalasz falunál letáborozunk.

27-én. Reggel 5 órakor abmars Rawaruska irányába ... Chonorow községnél állást foglaltunk, és megkezdettük a tüzelést azonnal.

A gyalogság is akcióba lépett. Még a délelőtt folyamán az ellenség megkezdte a hátrálást, csapataink a nyomában, Mi is előre megyünk, és Prukkendal falu előtt újból megkezdjük az ellenség lövését. Itt sem tarthatja magát.

Mi már itt az ellenséges határnál állunk, itt letáborozunk, és az éjet itt töltjük, de már éjjelenként igen hűvösek járnak.

28-án. Reggel 6 órakor tovább menetelünk Prukkendal falun keresztül, mi teljesen romokban hever. A templom is több találat folytán erősen meg van rongálva. A falu németajku lakossága harangozni kezdett csapataink bevonulásakor.

Innét tovább marsolva Dumasow faluig, hol ütegünk újból állásba megy. Lövésre már itt sem kerül sor, hanem tovább menetelünk Woronow falun keresztül, hol ebédelünk. Csapataink zene hangjai mellett menetelnek előre. Délután ütegünk tovább megy Ostobusz faluba, hol tábort ütünk. Az ellenség itt már orosz–lengyelország földjén hátrál. Itt már sok csapatunk, főleg tüzérség marad vissza. Lemberg irányából este hevesebb ágyúzás hallható.

Az éj csendes, csak azon a földön, hol az ellenség jár, a tüzek jelzik hollétét. A vasútvonalat, mi itt húzódik ... megrongálta, az állomásokat lerombolja, mi elvihető, viszi magával.

29-én. Ma is itt pihenünk délelőtt, még nincs semmi parancsunk. Erős meleg van. Délután 1 órakor tovább menetelünk, és 1/2 5 órakor Korcow–Kepiatni és Uthowek falvainknál elértük a határt, és ellenséges földre léptünk. Tehát újból elértük ezt Péter-Pál napján.

Természetesen a falvak itt is üresek a lakosságtól, és le vannak rombolva, égetve. Ellenben a vetések oly rendkívüli szépek, hogy ritkaság ilyent látni.

Tovább menetelve, a határtól nyolc kilométerre fekvő Zimno községben lágerbe mentünk, és az éjet itt töltöttük. Messziről éjjel az oroszok örült munkái, a tüzek világítják be a vidéket.

30-án. Délelőt a fenti községben maradunk, de délben tovább vonulunk. Az ellenség erősen visszavonult, noha az itt elterülő mocsaras vidék a védekezésre nagyon alkalmas. Az erődítési munkálatok is azt mutatták, hogy itt az ellenség készült a harcok felvenni, de csapataink tovább űzték. Utunk Csertowicze falun keresztül Tiszowicze mezővárosig vezet, hol pihenünk, és az éjet is itt töltjük.

Ezzel június hó is lezáródott dicső harci tevékenységünkkel.